

Stavka v Trstu zavzema ogromen obseg

Stavkati so začeli vsi sloji tržaškega prebivalstva

Beograd, 20. julija. (Tanjug.) Ljubljana: Po vesteh iz Trsta je zavzela stavka ogromen obseg. V stavko so stopili vsi delavci, nameščenci in trgovci, skratka, vsi sloji tržaškega prebivalstva. Stavki tržaških delavcev in meščanov se je pridružil tudi delavstvo ostalih mest Slovenskega Primorja z druge strani razmejitvene črte.

Beograd, 20. jul. (Tanjug.) Demokratske protifašistične organizacije mesta Trsta so poslale angloameriški vojni upravi svoje zahteve zaradi kritičnega gospodarskega položaja in težkih življenjskih pogojev delovnih množic, zaradi sistematičnega odpravljanja demokratskih ustanov v Trstu s strani angloameriške vojne uprave, kakor tudi zaradi aretacij protifašističnih borcev.

Te zahteve so sledeče: da se pojasni položaj aretiranih protifašistov, da se spoštujejo demokratske ustanove, ki so rezultat ljudske volje, da se plače delavcev in nameščenec spravijo v sklad s cenami življenjskih potrebščin, da se obnovi ljudske menze, da se reši vprašanje brezposelnosti, da se vsuže posebna komisija za raziskovanje nezakonite obogatitve in da se ukinejo razni odbitki plač oseb, ki so pozvane na vojno dolžnost.

Ob priliki pogajanj, ki so jih vodila odposlanstva protifašističnih demokratskih organizacij in mestnega osvobodilnega sveta s predstavnikoma angloameriške vojne uprave, ni bil dosežen nikak sporazum. Ko zavezniške vojne oblasti niso hotele pristati na zahtevo protifašističnih demokratskih organizacij, je bilo določeno, da se v sporazumu z enotnimi sindikati objavi štiriindvajseturna splošna stavka v Trstu.

Ob tej priliki so protifašistične demokratske organizacije v Trstu

Pismo protifašistične organizacije Trsta mestnemu osvobodilnemu svetu

Beograd, 19. julija. (Tanjug.) Odposlanstvo demokratskih protifašističnih organizacij je izročilo mestnemu osvobodilnemu svetu Trsta sledeče pismo: »V imenu tržaškega ljudstva Vas prosimo, da sprejmete na znanje priložene izjave, ki so bile izročene angloameriški vojni upravi v petek 13. in soboto 14. t. m. Hkrati Vas prosimo, da storite vse, da pristojne zavezniške vojne oblasti čim prej rešijo ta vprašanja. Obveščamo Vas, da vlada med delavci nezadovoljstvo in da se vse demokratske množice čutijo globoko užaljene zaradi dvoumnega ponašanja vojnih oblasti nasproti demokratskim ustanovam, ki so nastale po volji ljudstva.

Izjavljamo, da so tržaške množice ogrožene, kadar vidijo, kako se tepajo njihove pravice in kako se jim odvzema kruh. Osvobodilni svet, ki je izrazil velike večine tržaškega prebivalstva, mora, zavedajoč se svojih dolžnosti, urgirati pri angloameriški vojni upravi, da politično rešitvo teh vprašanj, to kalli mir našega mesta. To moti nujno obnovo razrušenega gospodarstva, to žali blok vseh resničnih demokratskih in svobodoljubnih sil sveta.

Izjava delegacije tržaških protifašističnih organizacij angleški vojaški upravi

Beograd, 19. julija. (Tanjug.) Delegacija vseh protifašističnih organizacij mesta Trsta je izročila 14. t. m. angloameriški vojaški upravi preko majorja Richardsona svojo naslednjo izjavo: Kot pojasnitev k prvi in drugi točki memoranduma, ki smo ga izročili večeraj, in v zvezi z odgovori, ki smo jih prejeli, izjavljamo naslednje: 1. Aretacije, ki so bile izvršene, smatramo kot neposreden napad in poskus dezorganizacije in povzročanje motenj v upravnih dveh tržaških dnevniki: »Il lavoratore« in »Primorski dnevnik«. Aretacija ravnatelja »Il lavoratore« Giorgioja Jaksetiča in dveh urednikov »Primorskega dnevnika« Borisa Grab-

izdale na prebivalstvo sledeči proglas:

»Tržačani, tragični položaj tržaškega prebivalstva se slabša od dne do dne. Ponudili smo sodelovanje naših demokratskih organov in čakali smo na izboljšanje položaja, prehrane in plač. Naša volja za sodelovanje in za rešitev gospodarskega položaja prebivalstva je jasno izražena v stvarnih zahtevah, o katerih govori osem točk spomenice, ki smo jo izročili ob koncu preteklega tedna. Kot odgovor na to pa nam stalno odvzemajo našo oblast in sistematično ukinjajo naše demokratske ustanove. Naše socialne pridobitve nimajo več nobene vrednosti. Položaj prehrane se je poslabšal. V pogledu plač ni nobenega izboljšanja, rezultat brezposelnosti pa je lakota. Vrh tega so bili brez vzroka aretirani in pridržani v zaporu brez vsakega pojasnila znani borci za svobodo. Med njimi se nahaja pošteni in odločni protifašist Giorgio Jaksetič, najčistejši borec za svobodo narodov in za svobodo Trsta, medtem ko se fašisti pod zaščito svobodno gibljejo. Vsega tega je dovolj!

Demokratske množice so se odločile, da v znak protesta objavijo splošno stavko, ki se bo pričela v sredo, 18. julija, ob 24. uri in ki se bo končala v četrtek, 19. julija, ob 24. uri.

Meščani, delavci, v trenutku, ko trije veliki zavezniki in državniki razpravljajo o postavljanju temeljev za pravičen mir, pokažimo našo enotnost in solidarnost, našo odločno voljo, da hočemo, da se doseže vse to, kar smo izvojevali s težko borbo. Dokazimo, da smo vedno v prvih vrstah, kadar je potrebno, da najdejo naša vprašanja demokratske rešitve.

Stavka za svobodo in demokracijo! Za kruh in delo!

Trst, 18. julija 1945.

Agitacijski odbor.

ljudstvo nasprotno meni, da je brez sumnje nezakonita vsaka oha ustanova, ki izvira iz reda, ki je obstojal do 8. septembra 1945. leta in ki se oslanja na zakone, ki jih je izdal teroristični fašizem. Izjavljamo, da je poskus, da se vzpostavi stari administrativni in birokratični organizem, ki je do zloma Nemčije služil za ohranjanje zatiralnega stroja, v nasprotju s koristmi tržaškega ljudstva, miru in demokracije. Ponovno naglašamo, popolnoma upoštevajoč razumljive potrebe, ki izhajajo iz vojaške uprave, da morejo biti organi, ki nas bodo branili pred fašizmom in ki bodo zadržali bratstvo med italijanskim in slovenskim narodom in mir in svobodno demokratski razvoj mestnega življenja in življenjske pogoje delovnega ljudstva, samo oni, ki so izšli iz narodne borbe. Zaradi tega smatramo razpust narodne milice in narodnega sodišča, kakor tudi poskus vzpostaviti novega upravnega aparata brez posvetovanj s pokrajinskim narodnoosvobodilnim odborom in mestnim osvobodilnim svetom za nepravilno postopanje. Ob dejstvu, da vodi anglo-

Osvobodilna fronta, ki je znala skovati svojo popolno enotnost, jo bo z vso potrebno ljubo-sumnostjo tudi varovala.

BORIS KIDRIČ

Govor tov. Borisa Kidriča

predsednika NVS in tajnika IOOF priobčujemo v nadaljevanju na 2. strani

ameriška uprava v vsakem mestu, ki se nahaja pod njeno upravo, drugačno politiko, smatramo tako postopanje za skrajno neumestno in neprimerno, ki ne vodi k pravilni in demokratski rešitvi vprašanj. (V Pulju se postopa drugače kakor v Gorici, v Gorici drugače kakor v Trstu.) Dalje izjavljamo, da imamo odprta vrata za vsakogar, ki želi sodelovati v demokratskem življenju našega mesta. Blok demokratskih protifašističnih sil, ki predstavlja slovensko-italijansko protifašistično zvezo in vse organe oblasti, je pripravljen sprejeti v svoje vrste vse resnične demokratske sile.

Brzjavka ESZ v Trstu ISZ in ES Jugoslavije

Beograd, 19. julija. (Tanjug.) Novo izvoljeni upravni odbor enotne strokovne zveze v Trstu je poslal splošni italijanski strokovni zvezi in enotnim delavsko - nameščenskim sindikatom Jugoslavije sledečo brzjavko: »Glavna mestna skupščina poverjenikov in tovarniških odborov izraža ob priliki svojega prvega zasedanja odločno voljo tržaškega delavskega raz-

reda, da se enotno zbere okrog svojih organizacij, da na ta način premaga sedanje težave, ki so nastale v našem mestu, da prične z obnovo in da očuva narodno oblast v mestu. Mi tržaški delavci ponovno potrjujemo popolno solidarnost z organiziranimi italijanskimi in jugoslovanskimi delovnimi množicami, s katerimi nas vežejo skupne koristi in cilji. Zavedamo se v popolni meri važnosti in potrebe sodelovanja za utrjevanje italijansko-slovenskega bratstva, ki faktično že obstoji in ki bo jamstvo za miren razvoj obeh narodov.

Primorski kmetje protestirajo

Beograd, 19. julija. (Tanjug.) Ljubljana: Prebivalstvo mnogih vasi v Slovenskem Primorju je poslalo angloameriški vojni upravi, predsedniku Churchillju, predsedniku Trumanu, generalisimu Stalinu, maršalu Alexandru in narodni vladi Slovenije resolucijo, v kateri protestira zaradi kršenja demokratskih pravic, ukinitve narodne milice in narodnih sodišč od strani angloameriških vojnih oblasti v Trstu in Slovenskem Primorju.

Zborovanje delavcev-delegatov na I. kongresu OF

Govor tov. ministra Vide Tomšičeve o naši socialni politiki in strokovnih organizacijah

V torek, 17. julija, se je vršilo v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani veliko zborovanje delavcev in nameščenec, ki so prišli kot delegati na I. kongres Osvobodilne fronte slovenskega naroda iz vseh krajev Slovenije.

Zborovanje je začel predsednik Enotnih strokovnih zvez tov. Perko Vencelj, nakar je spregovorila o naši socialni politiki tovarišica minister Vida Tomšičeva.

Govor ministra Vide Tomšičeve

Želela sem priti na vaše posvetovanje zato, ker bi hotela, da skupno prediskutiramo najvažnejše probleme, ki stoje danes pred nami. Socialna politika nove Jugoslavije ni politika države proti delavskemu razredu, ampak je politika nove Jugoslavije, ki je zrasla predvsem zaradi zaslug, ki jih je delavski razred imel v tej borbi, zaradi žrtv, ki jih je delavski razred dal v tej borbi. Socialna politika nove Jugoslavije je vodena po velikih smernicah tov. maršala Tita, ki je dejal v znameniti deklaraciji svoje vlade, da mora nova Jugoslavija predvsem ustvarjati boljše življenjske pogoje tistim osnovnim delavskim množicam, na katerih ramah je zrasla nova Jugoslavija.

Vendar imamo več problemov, ki na prvi pogled mogoče ne predstavljajo težav, če pa pristopimo k njim, vidimo, da je treba velikega in resnega dela in sodelovanja vseh faktorjev, da bomo lahko dejansko ustvarili boljše pogoje za življenje naših osnovnih delavskih množic. Vsi veste, da so danes v naši državi še vedno različni sektorji gospodarstva. Socialna zakonodaja mora imeti pred očmi to različnost našega gospodarstva, na drugi strani pa imajo ravno strokovne organizacije, delavski razred, popolno možnost, ne samo sodelovanja pri današnjem zakonodajnem, ampak tudi možnost iniciative za nove zakone in predvsem možnost kontrole nad izvajanjem teh zakonov. Delavski razred preko svojih sindikalov sam nastopa kot iniciator, kot regulator, kot tisti masovni kontrolor nad izvajanjem zakonodaje, kot osnovni zaščitnik pravic delavskega razreda. Sindikalne organizacije imajo zato v novi Jugoslaviji svojo ogromno nalogo, na polju graditve naše države, na polju ustvarjanja nove zakonodaje, tako kakor jo imajo v produkciji. Mi čutimo izredno potrebo po neprestanem sodelovanju s sindikalnimi organizacijami. Danes si je sploh nemogoče zamisliti urejanje delovnih prilik, ne da bi sodelovali z našimi strokovnimi zvezami. Želela pa je, da naše medsebojne zveze ne bi ostale samo pri vrhu. Želela je, da bi vaše sindikalne organizacije prav v poslednjem obratu, prav v vsaki vaši podružnici sodelovale, diskutirale, obravnavale vse tiste zakone, ki so že sprejeti, vse tiste, ki se naj sprejmejo in obravnavale vse popravke. Po okrajnih, krajevnih in okrožnih odborih imamo referente za socialno skrbstvo. Socialna politika mora biti enotna za celo Jugoslavijo in predstavlja to velik uspeh delavskega razreda. Odločitve v teh stvareh ne morejo biti prepuščene niti okrožnim odborom in tudi ne posameznim federalnim enotam. Vendar je nujno, da vsak referent

za socialno skrbstvo dela v tesnem stiku s sindikalnimi organizacijami svojega kraja, okraja ali okrožja. Sindikalne organizacije, skupno s socialnimi referenti vsužejo zadeve, ki se morejo rešiti v njihovem okviru oziroma dajejo iniciativo za določene rešitve svojemu glavnemu odboru oziroma ministarstvu.

Minister za socialno politiko tov. Vida Tomšičeva

Vaše organizacije niso pokazale samo, da ste zmagovali, ampak tudi, da rešujete probleme z občutkom, da ste gospodarji v svoji novi državi, to se pravi, da prinašate sklepe, ki kažejo, da mislite na vse. Mislim, da je prav v teh časih nujno, da naše strokovne organizacije mislijo na vse. Imamo ogromno problemov, ki so med seboj tako povezani kot členi verige. Naše strokovne organizacije, organizacije delavstva — ustvarjalcev vrednosti, se morajo zavedati, da one držijo v rokah ureditev tiste strani našega življenja, ki je prav za prav osnovni člen v tej verigi, in da je od njih odvisno, kam bodo potegnile to verigo, ali jo bodo potegnile v smer, ki bo dala našemu gospodarstvu neko realno podlago — trden temelj, ali pa jo bodo potegnile v neko negotovost, v stanje, ki se lahko vsak čas preokrene. Iz vaših diskusij se vidi, da dobro poznate probleme, ki predstavljajo ureditev delovnih prilik, problem dela in medz in problem vrednosti našega denarja ter skladne ureditve vseh življenjskih vprašanj našega naroda, vseh delovnih ljudi, delavcev, kmetov in delovne inteligence. Ker je pa delavski razred vodeči razred, ker pa je on tisti razred, ki s svojim delom ustvarja vrednost, s tem ustvarja boljše pogoje za celotno gospodarstvo, daje tudi s tem smer vsemu razvoju našega gospodarstva.

Opazili ste, da bi navidezno zboljšanje razmer delavskega razreda postalo lahko zelo nevarno. Sklepali ste zato o tem, kako je treba, da ostane mezda realna mezda, namreč da se postane to

mezda na papirju, ki ima samo visoko številko, ampak da je to mezda, za katero se da mnogo kupiti. Dejansko je danes v veliki meri odvisno od strokovnih organizacij, kako bodo v mejah zakonov, ki smo jih napravili, uveljavili pravilno gospodarsko gledanje, posebno v kolektivnih pogodbah, ki jih boste sklepali. Tu je potrebno, da vi temeljito preštudirate svoje korake in zagrabite problem dejansko tam, kjer je treba, to je ustvaritev pogojev za zvišanje produkcije, da realno ustvarite boljše življenjske eksistence, ne samo videz dobrega življenja, ki ga pa v bistvu ni.

Na drugi strani so sindikalne organizacije v svoji tovarni, v svojem kraju tisti zaščitnik, tisti organ, ki se zani-ma za življenje okrog sebe, ne samo delavcev v tovarni, ampak sploh delovnega ljudstva svojega kraja.

Mi vemo, da stojimo pred izredno težkimi nalogami prav na polju socialne politike. Na drugi strani imamo pa za rešitev teh nalog izredno malo sredstev. Zavedamo se, da ni človeka, da sedaj damo komu podporo, ampak mora biti osnovna naloga, da hitro dvignemo produkcijo, da damo vsa razpoložljiva sredstva in sile za produkcijo. Zato je danes nujno za potrebe socialnega skrbstva na razpolago izredno malo sredstev. V izkušnjah iz našega boja pa imamo že rešitev teh problemov. Vemo, da smo mi vsi dolžni rešiti probleme, ne bomo čakali pomoč od zgoraj, ki je danes lahko le zelo skromna, bomo reševali probleme čim bolj iz lastnih sil, reševali nujne probleme na temelju tiste solidarnosti vseh naših ljudi, ki se je skovala v tem boju na temelju medsebojne poštovanosti, ki je v tem boju zrasla. Na ta način bomo napravili dve stvari: rešili bomo razne pereče probleme repariranecv, partizanskih vdov, sirot, žrtv fašističnega terorja. Naši ljudje, ki so trpeli, bodo kljub skromni pomoči dobili občutek, da so prišli v svojo domovino. Rešili boste s tem ta problem na eni strani, na drugi strani pa ne bomo ustavili zato tovarni, ampak bomo s svojo silo in silo teh tovarišev še povečali produkcijo, še povečali temelje našega boljšega gospodarstva. Danes ni čas brezglavega zmagoslavja, ampak je še vedno čas stisnjene pasu. To je čas, ki zahteva še za naprej naporov, še naprej gledanja stvari s stališča celote, ne misliti, da smo zmagali in da je danes konec naporov. To bi bila tista vrtlogovica uspeha, ki bi bila zelo nevarna. Danes ni čas, ko bi smeli reči, zdaj je to naše imetje, naša lastnina, zdaj lahko delamo, kar hočemo. Prav zato, ker je naše, ne smemo delati tako, kot se zdi posamezniku, ampak moramo gospodariti v korist celote. Najvažnejše pri tem je, da vemo, da le tako ustvarjamo srečo jutrišnjega dne.

Vi boste v vaših krajih stvar postavili na pravilno podlago. Govorimo o tem zato, ker se je pojavilo v nekaterih krajih — ne v vseh, a pojavilo se je — mnenje, da je že prišel čas, ko moramo bogato vračati žrtve, ki so nastale v našem osvobodilnem boju. Ne gre za to, da nekemu plačamo za njegovo zaslug. Borili smo se vsi, vsak je trpel. Mi bi bili zato slabi gospodarji, če bi hoteli

Nadaljevanje na 2. strani

Od koalicije do enotnega vseljedskega gibanja

Nadaljevanje govora tov. Borisa Kidriča, predsednika Narodne vlade Slovenije na I. kongresu OF

Kmalu po ustanovitvi je vstopilo v Osvobodilno fronto okrog dvajset večjih in manjših skupin. Vse so imele svoje predstavnike v tedanjem Vrhovnem plenumu OF. Izvršni odbor OF, ki je Vrhovnemu plenumu odgovarjal za svoje delovanje, je bil sestavljen iz predstavnikov skupin, ki so se udeležile ustanovnega sestanka Osvobodilne fronte, se pravi, iz predstavnikov Centralnega komiteta KPS, predstavnikov Sokolstva, predstavnikov krščanskih socialistov in predstavnikov kulturnih delavcev. Hkrati smo začeli organizirati gibanje spodaj, na terenu, med ljudskimi množicami. Brez dvoma se spominjate neštevilnih političnih sestankov in političnih konferenc, ki so v naših ljudskih množicah dvignile pešpetano narodno in demokratično zavest, ki so ljudske množice aktivizirale, ki so pripomogle, da so ljudske množice sprejele zasnovano oboroženo boja proti okupatorju in nudile vsi podporo že začetkom obožnega odpora.

Tako je nastajala organizacija na terenu. Ugotoviti je treba, da organizacija, ki se je razvijala med ljudskimi množicami in uporabljala kar najbolj raznovrstne, takorekoč vse mogoče načine in metode za borbo proti okupatorju, že 1941. leta ni imela skoraj nobene primese koalicije. Ta organizacija je bila 1941. leta na terenu popolnoma enotna. Borba proti okupatorju je narekovala, je neizprosno terjala njeno enotnost. Razen tega je osvobodilno gibanje aktiviziralo množice, ki sploh niso bile skupinsko usmerjene, ter jih vključevalo neposredno v Osvobodilno fronto. V krajevnih in okrajnih odborih torej že 1941 ni bilo sledi o pariteti, ni bilo več sledi o koaliciji. V okrajnih odborih so se elementi koalicije vse bolj izgubljali.

Izkušnja narodno osvobodilne borbe proti okupatorju je hkrati znova in znova dokazovala, kje so sile, ki vodijo narod v svobodo, in kje so sile, ki so pahnile jugoslovanske narode v katastrofo. Udeleženci osvobodilne borbe, zlasti pa njeni razboritejši aktivisti so se na temelju svojih lastnih izkušenj, na temelju izkušenj narodno osvobodilnega boja proti fašističnemu okupatorju prepričali, da so ljudske sile z delavskim razredom na čelu tiste, ki vodijo narod v svobodo, in da so protiljudske sile, ki so že nekoč živile na račun ljudskih množic, tiste, ki iz svojih razrednih razlogov, iz svojega reakcionarnega, protidemokracijskega strahu pred ljudskimi množicami narod izdajajo okupatorju.

Taka spoznanja, taka pristno demokratična, ljudsko demokratična spoznanja so seveda vse bolj in bolj ut-

jevala enotnost Osvobodilne fronte tudi v idejno političnem pogledu. Enotnost v narodno osvobodilni borbi je med aktivisti in predstavniki osnovnih ljudskih množic pognala tudi močne elemente ideološke enotnosti. Ker se je pokazalo, da marsikatero trenutno pereče vprašanje zahteva skiadnega pogleda v preteklost in v perspektivo, da terja tudi znanstveno in dosledno sociološko analizo, je v drugi polovici leta 1942 prišlo med vodilnim aktivom OF čestokrat do globljih, semeterijskih ostrih, hkrati pa stvarnih, povsem odkritorskih in tvornih diskusij.

Konec l. 1942. in v začetku 1943. so ustanovne skupine Osvobodilne fronte imele že enake nazore in poglede o vseh osnovnih vprašanjih naše narodno osvobodilne poti, povojnega razvoja ljudske demokracije in znanstvene, resnično napredne sociološke analize narodno osvobodilnih izkušenj.

Nič ni torej čudnega, če sta se krščansko socialistična in sokolska skupina z znano »Izjava« odzovevali politični skupinski samostojnosti in lastnim aktivizmom ter se izrekli za popolnoma enotno vseljedsko osvobodilno organizacijo našega naroda z enotno vodenim in organiziranim, z enotno vzgajanim aktivom. Izjava je predstavljala popolnoma naraven rezultat razvojne poti Osvobodilne fronte. V ostalem je slovensko Sokolstvo že ob svojem vstopu v Osvobodilno fronto naglasilo, da ni politična stranka, da nima nobenih posebnih političnih tendenc, temveč da z vstopom v Osvobodilno fronto izpolnjuje dolžnost narodno obrambne telesno vzgojne organizacije. Krščansko socialistična skupina, ki je odražala napredni proces med slovenskimi katoliškimi množicami, je z »Izjavo« zadelo uničujoč udarec vsem poskusom, da se po osvoboditvi domovine znova postavi na noge in nastopi v »reformiranem lažidemokracijski in lažisocialni obliki za slovenski narod tako pogabni klerikalizem.

Prvi zbor aktivistov Osvobodilne fronte je konec aprila 1943 na Pugledu potrdil »Izjavo«. Osvobodilna fronta je s krepkim zaletom krenila končno veljavno v smer popolnoma enotnega političnega gibanja, ki je v svojem bistvu že takrat predstavljalo demokratično zvezo osnovnih ljudskih množic in vseh patriotov, ki jim je domovinska korist višja od sebične razredne koristi.

Izjava ustanovnih skupin pomeni v razvoju Osvobodilne fronte odlično prekretnico. Prvi zbor aktivistov na Pugledu predstavlja za enotnost Osvobodilne fronte največjo zmago. Tiste čase sta bili mogoči pač samo dve poti: ali povratak v koalicijo, ki bi oslabila Osvobodilno fronto, podprla okupatorja in njegove domače hlapec po osvo-

bitivni pa odprla na stečaj vrata ne-tilen državljanke vojne, ali pa kor-ak naprej v popolnoma enotno, vseljedsko osvobodilno gibanje našega naroda. Ker je Osvobodilna fronta odnosno ker so soustanovne skupine sledile predlogu Komunistične partije in se odločile za pot naprej, prav zato je naše osvobodilno gibanje želo tako velikanske zmage, prav zato smo tako enotno pričakali končno osvoboditev in prav zato je Osvobodilna fronta danes sposobna, da zagotovi bolj ali manj normalen, bolj ali manj organski razvoj našega bodočega življenja na ljudsko demokratičnih osnovah.

Zadnje in zgolj še formalne sledi koalicije so bile izbrisane z razširitvijo Izvršnega odbora septembra 1944. Tedaj je bila v Izvršni odbor kooptirana večina članov bivšega Vrhovnega plenuma OF hkrati z nekaterimi prvobornimi Osvobodilne fronte iz leta 1941. Vsi novi člani Izvršnega odbora so na njegov prv prv slovesno potrdili popolno enotnost Osvobodilne fronte in izjavili, da jo bodo proti vsem poskusom reakcije varovali kot zlenico svojega očesa.

Tovariši in tovarišice! Danes je Osvobodilna fronta popolnoma enotno vseljedsko gibanje. Danes je Osvobodilna fronta popolnoma enotna demokratična zveza našega ljudstva. Niče, ki se je udeležil osvobodilne borbe, niče, ki je k enotnosti Osvobodilne fronte in k njenim zmagam v preteklih štirih letih kar koli doprinesel, ni izgubil prav ničesar, kar je bilo v njegovi preteklosti pozitivnega demokratičnega, svobodoljubnega, človečanskega in kulturnega. Kdor je imel v svoji preteklosti zares pozitivne vrednote, jih je prenesel tudi v našo splošno zakladnico, v zakladnico enotne Osvobodilne fronte. Niče, ki je bil pošten, niče, komur so bili resnični domovinski interesi, interesi naše demokratičnega ljudstva nad vse, ni doživel usode Kerenskega, kakršno so napovedovali obrekovalci kakor so jo napovedovali sovrazniki Komunistične partije in drugih zares demokratičnih skupin. Razvoj Osvobodilne fronte iz začetne koalicije odnosno iz začetnih koalicijskih elementov in enotno vseljedsko osvobodilno gibanje, v današnje popolnoma enotno demokratično zvezo slovenskega ljudstva, je bil organski razvoj, ustrezen najglobljim potrebam našega naroda, njegove osvoboditve in bodočnosti njegovega ljudstva. Kot je že večkrat prekrasno povedal tov. Kardelj, bi bil danes vsak korak nazaj našim ljudstvom.

OSVODILNA FRONTA, KI JE ZNALA SKOVATI SVOJO POPOLNO ENOTNOST, JO BO Z VSO POTREBNO LJUBOSUMNOSTJO TUDI VA-ROVALA.

OSVODILNA FRONTA, KI JE ZNALA SKOVATI SVOJO POPOLNO ENOTNOST, JO BO Z VSO POTREBNO LJUBOSUMNOSTJO TUDI VA-ROVALA.

zavarovanja je tudi v tem, da ima delavec, kjer koli je, enake pravice, vezane edino na njegovo delavsko knjižico. V tem vidimo bazo za srečnejšo bodočnost našega delavca. To ne bo slaba preskrba in bolezn, ampak bomo iz dohodkov socialnega zavarovanja gradili več domove, zdravilišča, okrevališča, kot jih vidimo v Sovjetski zvezi. Vse to bo na razpolago delavstvu.

Podpore, ki jih deli država sirotam in partizanskim vojnim vdovam, pri nas doslej niso bile dobro razdeljene, ker ni bilo pregleda, ne rednih prometnih zvez in denar še ni bil zamenjan. Odslej pa bodo po proračunih krajevnih referatov redno delili podpore, toda zares nepreskrbljenim.

Konkretno delo strokovnih organizacij

Nato je spregovoril predsednik Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščenev Slovenije tov. Perko Vencelj o konkretnem delu na terenu:

Ureditev mezd

»Prvo vprašanje je ureditev naših mezd po ureditvi ter sklenitev in ureditev kolektivnih pogodb, ki naj v celoti urejajo naše delavske odnose med podjetjem in našimi strokovnimi organizacijami. Danes imamo možnost, da vnesemo v kolektivne pogodbe najvišje postavke. Toda s tem ne bi nič pridobili, ker je trdnost naše valute naše gospodarstvo in le s porastom proizvodnje bo zrasla vrednost našega denarja in s tem tudi vrednost naših mezd. Zato se moramo danes zavestati, da ni več tako kot v starih časih, da pri nas ni razredne borbe, kot smo jo vodili včasih, ko je bila oblast v rokah protiljudske reakcije. Ta oblast je danes naša. Zavedati se moramo, da je naša država in da so prav zaradi tega, ker imamo vse pravice, tudi dolžnosti do te skupnosti mnogo večje. Mezde niso samo vprašanje delavcev, ampak so tudi vprašanje našega skupnega gospodarstva.

Udarniško delo

Pri reševanju našega meznega vprašanja je treba vedeti, da bomo dvignili našo proizvodnjo s pravim delom. Delo pa bo udarniško šele takrat, kadar bomo pristopili k temu delu zavestno in ko bo naša proizvodnja prekoračila normalo, ki smo jo imeli v letih 1939 odnosno 1940. Nekateri mislijo, da je udarniško delo to, če so med okupacijo dosegli 20 do 30% predvojnne proizvodnje, danes pa 40 do 60%

Akord

Če poudarjamo udarniško delo, moramo dati našim udarnikom tudi priznanje, ne samo pohvalo in jih samo prikazovati kot vzor. Tako priznanje bo, če bomo v našem meznem sistemu uvedli akordno delo. Akordi morajo biti zopet osnovani na normalni meji proizvodnje. Akordna postavka naj omogoči vsem pridnim, zavestnim delavcem, da s tem lahko dosežejo višek svojega zaslužka. Strokovne organizacije niso tiste, ki bi hotele zbijati mezo navzdol, ampak morajo gledati realno stanje, kakršno je danes v državi. Na drugi strani pa je naša tendenca, da mi te plače dvignemo ne samo v okviru te uredbe, ampak da jih bomo dvignili preko nje. Zato je predpogoj vdanost delu, disciplina, udarniško delo, dvig proizvodnje in uvedba akordov.

Glede živiliških nakaznic so bili razgovori tudi z ministrstvom za preiskrbo. Dogovorjeno je bilo, da se uredi višina osnovne živilske nakaznice za težke in najtežje delavce. Vse to naj uredijo strokovne organizacije s krajevnimi in okrajnimi odbori.

Kuhinja in zadruge

Trdba je začeti z večjo organizacijo kuhinj po tovarnah. Ministrstvo za preiskrbo je načelno že sprejelo, da bo poleg osnovnih nakaznic dajalo posebne dodatke za take kuhinje, kjer bodo delavci in nameščenci lahko dobili posebno hrano. Treba pa je najprej imeti pregled, koliko je kuhinj in koliko bi ljudje prišlo v poštev za hrano, da moramo napraviti proračun.

Nujno je, da začnete ustanovljati konzumne prodajne zadruge, ker imamo največ interesa, da izločimo vse tisto, kar bi živelo na račun naših žuljev. Če bomo pomagali kmetom, da si bodo ustvarili nakupne zadruge, če se bomo povezali s kmetom, da ne bo nikogar med nami, ki bi živel na račun kmeta in delavca, bomo lahko prodali naše izdelke in dobili poljske pridelke.

Da bomo rešili stanovanjsko vprašanje, je treba ustanoviti funde in obnovitvene zadruge, ki bodo popravile porušene stavbe in gradile nova stanovanja.

V vseh industrijskih krajih naj se ustanove deža zavetišča, s čemer bomo otroke lažje vzgajali in sprostili delovno silo naših mater.

Krajevni strokovno zvezni odbori in svetii

V glavnem smo zaključili z organizacijo podružnic oziroma obsegli glavna industrijska središča in ustanove, ki pridejo v poštev. Preiti moramo k drugi fazi tega dela. Nujno je potrebno organiziranje krajevnih strokovno-zveznih odborov in krajevnih strokovno-zveznih svetov. Krajevni strokovno-zvezni odbori se posvajo v krajih, kjer je več podružnic iste stroke. Te podružnice izvolijo iz svoje srede krajevni strokovno-zvezni odbor, ki mora voditi delo vseh tistih podružnic.

Krajevni strokovno-zvezni svetii so pa v vsakem kraju, kjer je več podružnic različnih strok. Ti vodijo in rešujejo vprašanja, ki se tičejo vseh podružnic, tako gospodarski in socialna vprašanja, vprašanja kuhinj, prosvete, telesne vzgoje itd.

Povezanost delavcev in kmetov

Glede na zgodovinsko vlogo delavskega razreda moramo nujno navezovati v svojo skupnost in enotnost tiste osnovne delovne množice, ki so nam po svoji vsebini najbližje in ki so najbolj zainteresirane, da se do kraja uresničijo naše demokratične težnje in socialne pravice. Zato je potrebno, da se povežemo s širokimi kmečkimi množicami. To bomo dosegli na eni strani z združitvijo in prosvetnim delom. Naše prosvetno delo ne sme služiti samo našemu prosvetnemu dvigu, ampak tudi dvigu naših kmečkimi množic in našemu medsebojnemu povezovanju. Povezati se bomo s kmetom tudi na ta način, da bomo organizirali posamezne delovne ekipe, kadar bo naš kmet v težavi zaradi dela. Tako bo kmet videl, da smo njegovi najboljši zavezniki in tudi on bo postal naš najboljši zaveznik.

Prav tako se moramo povezati z vsemi naprednimi delovnimi množicami v boju proti reakcionarnim silam, ki nas hočejo narodno in socialno zasujati. Zato smo veseli, da danes pristojne zborovanje tudi zastopniki italijanskih delavcev iz Trsta, in upamo, da bomo kmalu skupno s italijanskimi tovariši popolnoma svobodno razpravljali o vseh naših vprašanjih.

Priprava za volitve

Pred nami so volitve v narodno osvobodilne odbore. Mi smo del Osvobodilne fronte Slovenije. Te volitve ne morejo iti mimo nas, da ne bi prav naše strokovne organizacije tesno sodelovale in vplivale, da bodo izpadle tako, da bodo izraz hotenja širokih ljudskih množic. Zato na svojih sestankih razpravljajte in zbirajte kandidiate, da bodo v odbore prišli najboljši naši predstavniki, ki bodo vredni našega zaupanja in bodo zveza med delavci, kmeti in delovno inteligenco.

Izdajalec je treba kaznovati

Prav mi delavci moramo danes brez milosti in odločno zahtevati, naj naša vojska sodišča sodijo vse tiste, ki so nas s svojim socialnim zatiranjem slabili tudi v nacionalnem pogledu, tiste, ki so s svojo gospodarsko pozicijo dejansko ustvarili peto kolono in povzročili propast Jugoslavije, tiste, ki so hoteli zatreti ljudsko voljo, da nas uničijo kot narod in da bi se na račun delovnega ljudstva obdržali na oblasti. Na drugi strani pa moramo biti uvidelni do tistih širokih množic, ki niso zavestno grešile in niso bile organizatorji, ampak le predmet izkoriščanja in zaslepljenosti. Prepričati jih

moramo o njihovi zmotnosti ter pripeljati v našo sredino.

Diskusija

Referatu tovariša Perka je sledila diskusija, v katero je poseglo mnogo zastopnikov z najraznovrstnejšimi vprašanji, ki se jim stavlajo pri njihovem delu na terenu.

Kako je z določitvijo mezd pri uslužbencih, ki vršijo isto službo, pa so razdeljeni na tri kategorije? Delavske organizacije poznajo ljudi in vedo, na kak način so prišli na svoja mesta. V ureditvi je povedano, da je za isto delo tisto plačilo. Dolžnost podružnic je, da to uredijo.

Delavci potrebujejo obutve in delovno obleko. — Izvršile so se že tozadnevne intervencije in je zagotovljeno, da bo železničarjem in delavcem, ki so zaposleni pri delih, kjer zelo trpi obleka, ustrezeno, čam bo možno. Podružnice naj pošljejo konkretne predloge na okrožne odbore, ki jih morajo podkrepiti. Obutve in obleko bodo dobili zaenkrat le najpotrebnejši.

V Guštanju manjka livarjev. — To je treba sporočiti preko krajevnih odborov dela na glavno Borzo dela v Ljubljani, ki bo pregledala, če so mogoče kje kakke razpoložljive sile. Nek tovariš je k temu predlagal, da bi stopili v stik s tržaškimi delavci, ker je tam dosti livarjev.

Plujška opekarna ima zelo slabe stroje. Dnevno bi lahko izdelala do 10.000 kosov opeke, tako pa jih izdela samo 5000. — Na to je pripomnila tovarišica iz Murske Sobote, da je tam opekarna, kateri primanjkuje osnovnega materiala in ne bo mogla več delati. Zato predlaga, da bi se ti stroji lahko porabili v plujški opekarni.

V Idrilju so uvideli, da bi dvignili produkcijo tudi na ta način, če bi najbližjim delavcem dali nagrade. — Tisti ljudem, ki jim ni dana možnost, da bi zaslužili v akordu, pa vseeno delajo udarniško, je treba dati priznanje in nagrado. Enotne strokovne zveze morajo skrbeti, da bodo te nagrade prejeli tisti, ki delajo najbolj pridno.

Ali lahko delodajalec stavi delavca na razpolago Borzi dela? — Če utemelji, da delavca ne rabi, ga da lahko na razpolago. Toda strokovna organizacija mora kontrolirati, da podjetje ne bo nekatero delavce odpušalo, druge pa pritegovalo.

V Trbovljah so imeli rudarji brezplačno stanovanje. Sedaj bo to ukinjeno in delavci bodo morali stanovanje plačevati. Zatorej predlagajo, da bi ves ta dohodek, ki naj bi ga rudnik prejel za stanovanja, dali v poseben fond za izboljšanje stanovanj in zidanje novih hiš. Poleg tega pa bi bilo dobro uvesti produkcijsko tekmovanje med posameznimi obrati.

V hrastniški steklarni imajo mladoljetni nekvificirani delavci 7.20 din. Zato je več vajencev izjavilo, da bi rajši šli k onemu delu, kjer lahko zaslužijo po 7 din in se ne bodo več učili. — Te vajence je treba prepričati, da bodo enkrat lahko kvalificirani delavci in bodo bolj plačani, docim bodo oni, ki imajo danes 7 din, ostali vedno nekvificirani.

Vprašanje vinarjev in kmečkih delavcev še ni urejeno. — Strokovne organizacije morajo same staviti predloge, da ne bo pozneje potrebno urediti spreminjati, ker bi mogoče ne bila upoštevana dejstva, ki se javljajo na terenu.

Ker primanjkuje strokovnih moči, se naj po vseh tovarnah osnujejo strokovni tečaji, kjer se bodo delavci seznanili s strokovnimi, gospodarskimi, političnimi problemi in administrativnim poslom. Najboljše s teh tečajev bodo poslani na daljši tečaj v Ljubljano, najboljše izmed teh pa v sindikalno šolo v Beograd.

Ob zaključku diskusije je tovariš Perko spregovoril o temeljnih točkah Osvobodilne fronte. Strokovne organizacije so dolžne, da seznanijo s njimi vse člane podružnic. Vprašanje agrarne reforme ni samo vprašanje kmetov, marveč moramo za uveljavljenje te temeljne točke biti delavci kmetu največja opora.

Nato je zagotovil vso pomoč odpisanu italijanskih delavcev, ki je obljubil, da bodo vsi delali za priključitev k novi Jugoslaviji, v kateri edino vidijo uresničenje svojih demokratičnih težanj.

S tem je bilo zborovanje, na katerem so delegati pretresli najvažnejša organizacijska vprašanja ter dobili smernice za bodoče delo, zaključeno.

Smrtne kazni v Somboru

V Somboru je bila izvršena smrtna kazen z ustrejitvijo na trgu pred mestno hišo nad štirim fašističnimi zločinci, zaradi katerih so mnogi rodoljubi izgubili življenje za časa okupacije. Bili poslani na prisilno delo ali pa bili mučeni na razne načine. Ustreljen je bil Janoš Kubik, ki je razoroževal jugoslovanske vojske leta 1941 pozneje pa je sodeloval pri aretacijah domoljbov. Dalje dr. Franjo Vlah, eden najgorečnejših borcev proti narodno-osvobodilnem pokretu v Bački. Čim je bil imenovan za kapetana madžarske fašistične vojske je takoj poslal 653 oseb slovenske narodnosti na prisilno delo v Nemčijo, a junija 1944 je poslal v Nemčijo 3500 naših otrok iz Bačke. Dalje Ivan Vodeničar, eden od najvpetejših okupatorjevih hlapcev, najprej v službi Madžarov, nato pa v službi Nemcev. Ustreljen je bil tudi Adam Mihaj, bivši madžarski orožniški narednik, ki je bil znan po svojih mučenjih v Somboru, v zloglasni novosadski armiji. Izvršitev smrtnih kazni je ljudstvo Sombora in okolice spremljalo z odobravanjem in v vzključanjem pravici in narodnemu sodišču.

Nadaljevanje poročila s 1. strani:

vsačkemu poseboj sedaj nekaj plačati. Mi bomo terjali za tiste, ki so živovali povrnitev teh žrtv. Mi pa zato ne bomo terjali lastne države. Povračilo za naše žrtve nam bodo dali fašistični zavezalci, ki so krivi naše sedanje stiske. Med seboj bomo skušali rešiti najbolj pereča vprašanja sami. Zato želimo, da boste vi krepko sodelovali pri reševanju problemov v naših krajih, da boste vi sodelovali pri usmerjanju vseh ljudi v delo, pri dviganju zavesti, da smo to, kar smo žrtvovali, žrtvovali zase in da nas to samo na sebi še ne opravičuje na nikako odpladilo in da to od nas terja še večjega dela, ker bi nas vse drugo lahko zavedlo v zelo težko situacijo.

To so stvari, ki sem vam jih hotela povedati in ki jih morate vi pravilno tolmачiti v svojih krajih, istočasno pa reševati najtežje primere v veliki meri z lastnimi silami, reševati vprašanje reparirancev, vprašanje brige za partizanske vdove in sirote, za žrtve fašističnega terorja, ki so nepreskrbljene. V tem trenutku gre za nepreskrbljenost, ne gre za zasluge v boju, gre za nepreskrbljenost in ne sme biti med nami, da bi bil kdo nepreskrbljen, lačen ali gol. Če bomo gledali tako, pomagamo s tem vsem, ki so nepreskrbljeni, ker so žrtve fašističnega terorja, pri tem bomo pa kazali, da je osnova našega boljšega življenja v skupnem delu. Skupno delo strokovnih organizacij, vseh masovnih organizacij in naših narodno osvobodilnih odborov pri reševanju dnevnih perečih problemov bo dalo možnost, da vključimo čimveč sredstev in živih sil v korist tiste naloge, ki je pred nami, to je ustvaritev dejanske, resnične sreče delovnega ljudstva nove Jugoslavije.

Zivahna razprava

Po poročilu tov. Vide Tomšičeve se je razvila živahna razprava. Na vprašanja delavskih zastopnikov, kako si bomo vajčili vajeniški naraščaji, kako vlogo bo igrala Borza dela, kako je s socialnim zavarovanjem in s podporami najpotrebnejšim, je tovarišica ministar odgovorila:

Nov vajeniški zakon omogoča vajencem temeljito strokovno izobrazbo, pazi na njihovo zdravje in preprečuje njihovo izkoriščanje. Strokovne organizacije bodo morale paziti, da se bo zakon natančno izvajal, in razkrinkati one, ki bi ga hoteli izgrati.

Evidenco nad delovno silo bo vodila predvsem Borza dela. V preteklosti je bila Borza dela kaj žalostna ustanova, v bodočnosti pa bo vršila regulacijo delovne sile in pravilno razmeščala de-

Delegati, ponesite sklepe I. kongresa OF med množice!

Veličastna zgodovinska slika I. kongresa Osvobodilne fronte v osvobojeni Ljubljani je še čisto živa v nas oseh, ki smo se kongresa udeležili. Na dušnje in razpoloženje kongresa smo odnesli s seboj v ose naše domovine, v mesta in na deželo, v zadnjo gorsko pasico, v zadnjo reono kmečko bajto, ki je v osvobodilni borbi bila sber osvobodilnemu gibanju.

Kongres je mogoca manifestacija in potrditev pravilne politike Osvobodilne fronte vse do danes, je obracun storjena dela, je ugotovitev, da so Slovenci zrasli iz malega, neznanega naroda v ljudstvo, ki stoji v prvih vrstah svobodoljubnih narodov Evrope. Toda napačno in nevedno tradicij naše borbe bi bilo, če bi smatrali, da je vsebina kongresa le mogoca manifestacija v zastavami, godbo in cvetjem, ki je zapeljala slavno dobo v razvoju Osvobodilne fronte in nam nadela zaslužene laurike, na katerih bomo odslej samozadovoljno počivali. Tako razblinjena slika, tako lahkovito pojmovanje kongresa bi se v kratkem času razpuhtelo o nič, kongres ne bi izpolnil svoje naloge.

Kajti I. kongres Osvobodilne fronte ni bil le manifestacija zmagovalne osvobodilne misli. Njegov najgloblji smisel in namen je bilo delo, potrditev dosej danjega dela, žrtve in borbe, kar je združilo slovenske ljudske množice in jih pripeljalo do osvojitve njihovih temeljnih demokratičnih stremljenj. Kongres je bil program, načrt in napotilo za delo, ki bo v bodočnosti globoko poseglo v korenine slovenskega ljudstva in mu ustvarilo drugačno, novo življenje. Osvobodilna fronta je z njim poglobila in razširila svojo vsebino — temeljne točke svojega programa — in ta zavest mora prežeti vsakega njenega pripadnika, preiti mora v meso in kri ljudskih množic, postati mora naša nova življenjska stvarnost.

Zbori aktivistov Osvobodilne fronte so v preteklosti vedno mejniki v našem delu, in njihovi sklepi so, preneseni v množice še bolj utrjevali enotnost Osvobodilne fronte in nas vodili od zmage do zmage.

Tovariš Kidrič je nekje dejal: Nezdolovljstvo, vedno nezadovoljstvo z doseganimi uspehi, je tista lastnost našega aktiva, ki mu je omogočila dosedanje zmage. Pran tako je in tako mora biti tudi s I. zgodovinskim kongresom Osvobodilne fronte.

Naloga, ki jih je postavil kongres pred nas, so v glavnem trojne. Proti nam je kongres dal jasna organizacijska načela, ki izražajo novo, naprednejšo stopnjo v razvoju Osvobodilne fronte.

Prenešti v organizacijo ta načela, poglobiti in utrditi resnično demokratično zvezo delavcev, kmetov, delovne inteligence in drugih osnovnih plasti slovenskega ljudstva v njegovi enotni politični organizaciji Osvobodilne fronte, očistiti njene vrste od špekulantskih in reakcionarnih elementov, pritegniti še vse množice, ki so do danes bile izven gibanja, zgraditi tudi zunanje organizacijsko trdno telo, to je ena izmed osnovnih nalog naših aktivistov in delegatov s kongresa. Vsak član Osvobodilne fronte je istočasno aktivist Osvobodilne fronte — to zavest aktivnosti, discipline in požrtvovalnosti moramo ocepiti v najširše množice slovenskega ljudstva!

Drugič nam je podal kongres podrobno politično analizo našega gibanja v preteklosti, pokazal na napredne in reakcionarne sile, ki so zunaj in znotraj Osvobodilne fronte opivale na naš boj, pokazal smer razvoja tudi za bodočnost. Temeljne točke Osvobodilne fronte — program, ki je organsko nadaljevanje in razširitev starega programa, mora postati jasen in nezamenljivo cilj vsega slovenskega ljudstva, prepričati mora ljudske množice z visoko stopnjo zavesti in politične zrelosti. Najdragocenejšo pridobitve osvobodilnega boja — moč naše vojske in skupne držane jugoslovanskih narodov, enotnost slovenskega ljudstva, bratstvo in enakopravnost jugoslovanskih narodov, naša narodna oblast — vse to nam bo najsigurnejše jamstvo, da bomo v bodočnosti dosegli izpolnitev še tistih ciljev, ki so neposredno pred nami: združitev oseh Slovencev v domovini in uresnitve teženj po človeka vrednem življenju osnovnih demokratičnih ljudskih množic slovenskega naroda. Prav Osvobodilna fronta mora postati tisto orodje v rokah slovenskega ljudstva, ki si bo z njim naš delovni človek uresnil ne samo svoje demokratične, temveč tudi socialne zahteve. Osvobodilna fronta je babica srečnejše bodočnosti slovenskega ljudstva (Kardelj). Prenešite to spoznanje med vse ljudi, da bodo imeli vedno dovolj moči in samozavesti za premagovanje oseh težav, ki še stoji pred nami.

Tretjič je zapisal kongres neizpodbitno resnico, da bo obnova našega gospodarstva izpeljana le s sodelovanjem vsega slovenskega naroda, predosem pa njegovega osnovnega dela — širokih množic delovnega ljudstva. Prenešite v množice te naloge na gospodarskem področju, duh udarnosti, novega odnosa do dela, voditi neizprosen boj proti vsem napakam, ki delo onirajo, predosem pa proti brezdušnemu, neodgovor-

nemu birokratizmu — to je tudi ena osnovnih nalog delegatov, aktivistov in slehernega pripadnika Osvobodilne fronte.

Vse te naloge moramo izpolniti v najboljši bodočnosti. Izpolniti jih moramo ne s puhlo frazo na ustih, temveč s požrtvovalnim delom, z resnično udarnostjo, ki je bila vedno odlika naših najboljših aktivistov. Nezadovoljstvo, vedno nezadovoljstvo z doseženimi uspehi naj nas vodi pri tem delu. Delegati se morajo zavedati, da jih je ljudstvo poslalo na kongres ne zavoljo zadovoljitve njihove želje po senzaciji, temveč, da ga tam zastopajo; njihove oči in njihova ušesa, njihova usta so bili udje ljudstva, ki je preko njih sklepalo in volilo, in ki hoče preko njih spoznati sklepe in naloge, ki jih je kongres postavil pred Osvobodilno fronto. Osnovna dolžnost, ki jo terja ljudska demokracija, obvezuje delegate, da sklepe I. kongresa v vsej pomenljivosti in življenjski sili postavijo pred množice, da jih neposredno prenešajo v njihovo življenje in delovanje.

Nalogo moramo prenešti takoj in z vso brziho, izrabiti moramo silni vtis kongresa, ki še živi v nas, in z vsem elanom in navdušenjem pristopiti k delu. Prenešti pa jih moramo tudi z vso konkretnostjo in točnostjo. Zato pa ne bo zadostovalo, da se zadovoljimo z znanjem in vtisi, ki smo jih dobili na kongresu; temeljit in podroben študij kongresne literature, razčiščenje pojmov in utrditev znanja je osnovni predpogoj, da bomo sklepe I. kongresa resnično, točno in z vso potrebno stvarnostjo prenešli med ljudstvo. To pa bomo dosegli z načrtnim, sistematičnim delom, z organizirano kampanjo; naši okrožni, okrajni in krajevni odbori morajo na posebnih sestankih najprej sami proučiti material in napraviti konkretne sklepe za propagandno in stvarno delo na terenu. Na zborovanju, vaških sestankih in na konferencah naj se potem ti sklepi izvedejo v življenje. Bliznje politično v narodno osvobodilne odbore nam prav tako nudijo možnost, da to svoje delo povežemo z politično kampanjo, ki je v polnem teku.

I. kongres Osvobodilne fronte postaja mejnik v našem delu med množicami. Sklepi I. kongresa, njegove ugotovitve in načrti naj nam postanejo mogoca orodje za mobilizacijo najširših množic slovenskega ljudstva, za njihovo politizacijo, za njihovo vključenje v veliko delo za obnovo naše dežele. Preroditi moramo sebe in vse množice, prepričati z novim duhom, ki je duh nove, ljudske demokracije našega in vseh narodov nove Jugoslavije.

Resolucija I. kongresa antifašistične mladine Balkana

Od 8. do 15. julija 1945 se je vršil I. kongres antifašistične mladine balkanskih držav. Na kongresu je bilo prisotnih 57 delegatov mladinskih organizacij Albanije, Grčije, Bolgarije, Jugoslavije in Romunije. Po razpravljanju o življenju, potrebah in nalogah mladine balkanskih držav so delegati v polni soglasnosti prišli do sledečih zaključkov:

1. Narodi in mladina Balkana so plačali leta fašistične okupacije in osvobodilne vojne s težkim trpljenjem in žrtvami. Milijoni pobitih ljudi, ogromne količine uničenih materialov, in kulturnih dobrin, opustošenja, pomanjkanja, lakota in boleznj — to so rezultati fašističnega vladanja, v katerega so dovedli svoje narode stari antidemokratski režimi in vlade.

Zmaga in mir, ki sta sedaj dosežena, sta rezultat borbe, katero je vodilo vse svobodoljubno človeštvo s Sovjetsko zvezo, Anglijo in Ameriko na čelo. Zato Kongres, obsvojajoč protinardno delo bivših vlad, istočasno izražal zahvalo našim velikim zaveznikom, posebno pa Sovjetski zvezi, ki je največ doprinesla k zmagi in neposredno osvobodila balkanske države s pomočjo naših lastnih sil. Izkušnja je pokazala, da so medsebojni spori, narodna zatiranja, šovinizem in antidemokratski režimi vedno vodili naše narode v narodne katastrofe. Sodelovanje na osnovi popolne enakopravnosti, borba proti vsemu, kar je protifašistično in antidemokratsko ter povezava z resničnimi demokratičnimi silami sveta so nas dovedli do narodne svobode in ljudske demokracije ter kažejo pot, po kateri mora iti mladina v bodočnosti.

2. Te zgodovinske pridobitve, katere so naši narodi prvič v svoji zgodovini dosegli, nas obvezujejo, da zastavimo vse svoje mlade sile za njihovo obvarovanje, utrjevanje in razvijanje. Zaradi tega Kongres obvezuje mladino vseh naših držav, da se v prvi vrsti bori proti šovinizmu in narodni nestrpnosti, na kateri so stalno gradili protinardni voditelji svoje načrte. Razvijanje bratske ljubezni med našimi narodi, vzpostavljene raznih oblik medsebojnega sodelovanja, spoznavanja in pomoči se postavljata kot naloga, katero morajo uresničiti vse mladinske organizacije. Jugoslavija, kjer v popolni enakopravnosti in narodni svobodi živijo Srbi, Hrvati, Slovenci, Crnogorci in Makedonci, kjer uživajo narodne manjšine vse pravice, kaže s svojim primerom, kako je mogoca rešiti odnose v državi večjih narodov. Vse države razen Grčije rešujejo na isti način svoja narodna vprašanja.

Mladina balkanskih narodov, ki je bila do sedaj nosilec bratskega sode-

lovanja, mora tudi v bodoče iti po isti poti. Balkan nikdar več ne sme biti sod smodnika, temveč mora biti primer bratske ljubezni, sive in sodelovanja narodov, ki tu živijo.

3. Mi pozdravljamo delo in napore demokratičnih vlad Jugoslavije, Albanije, Bolgarije in Romunije in postavljamo kot nalogo vsem našim organizacijam, da pomagajo in podpirajo naše demokratske oblasti. Resnična demokracija, pod katero mi razumemo sodelovanje najširših ljudskih množic v upravi države, narodna enakopravnost, zagotovljen ekonomski in socialni položaj delovnega ljudstva, ki dajeja pogoje za kulturni razvoj in napredek — to je eden osnovnih čimteljev za očuvanje miru.

Priznavanje žrtve, katere so posamezni narodi doprinesli v borbi proti fašizmu, smatramo za pravično zahtevo, ki soglašata z načeli, v imenu katerih se je vodila ta vojna. Zato smatramo, da nepriznanje demokratske albanske vlade in v borbi izvojevanih demokratičnih pridobitev ljudstev v Trstu, Istri in Korolški ni v interesu miru in ne soglašata s pravičnimi določbami atlantske listine in krimske konference, katerih popolno izvajanje zahtevamo, ker smo se za to tudi borili.

4. Listina Združenih narodov, v kateri je izražena težnja vseh svobodoljubnih narodov za očuvanje miru in sodelovanja med narodi, je izzvala veliko veselje mladine naših dežel. Kongres najtopleje pozdravlja Listino in objavlja, da bo mladina balkanskih narodov z vsemi svojimi silami pripomogla k njeni izvedbi.

5. V dneh zmage, ko vsi svobodoljubni narodi uživajo v borbi izvojevanje pravice, živi svobodoljubni grški narod in njegova mladina še vedno v drugačnih prilikah in se mora boriti za najosnovnejše demokratske pravice. Nedemokratski elementi, med katerimi je še mnogo bivših okupatorjevih slug, so se polasili oblasti in vršijo napade na antifašistično gibanje, terorizirajo narodne manjšine, izzivajo šovinizem in vršijo provokatorske napade na sosedne demokratske dežele. Kongres izražal simpatije svobodoljubni grški mladini, organizirani v Eponu, in demokratični borbi vsega grškega naroda.

6. Primer Grčije dokazuje, da je treba kaznovanja vojnih zločincev in čiščenje državnega aparata fašističnih elementov, uničenje fašizma v vseh njegovih oblikah — v interesu zagotovitve miru — izvesti do kraja.

II.
1. Mladina vseh balkanskih narodov je bila v borbi proti okupatorju vedno v prvih vrstah. V tej borbi so se okrepili mladinski pokreti in postali

važan čimtelj narodne borbe. Pravice, ki si jih je mladina priborila v tej vojni, jo obvezujejo, da se njena sila ne sme ločiti, oddvojiti od splošnega narodnega pokreta in reševanja splošnih državnih nalog. Obnova naših razdejanih dežel, vzpostavitev prometa, izgradnja industrije, rudarstva, gospodarstva, šol, bolnišnic itd., v prvi vrsti pa obramba demokratičnih pridobitev — to so danes glavne narodne naloge in pri njihovem reševanju morajo sodelovati vse naše organizacije.

2. Z reševanjem vseh teh vprašanj bomo najboljše rešili tudi naša mladinska vprašanja. Izboljšanje socialnega vprašanja mladih kmetov, delavcev in izobražencev, prejemanje enakih plač za enako delo, otvoritev zadostnega števila domov, stanovanj, šol in menz, revizija zakona o vajencih in mladih delavcih, vse te zahteve se rešujejo že danes v izgradnji naših dežel in z utrjevanjem ljudske demokracije. Vaška mladina zahteva učinkovito rešitev agrarne reforme, obnovitev kmečkih inventarja, dvig kulturnega in strokovnega nivoja itd. Učenci zahtevajo solo novega tipa in demokratske vsebine, ki bo pristopna najširšim mladinskim množicam. V naših šolah je treba izgraditi in vzgojiti nov lik mladina, kakršen je izrastel iz narodno osvobodilne vojne. Kmetijski, delavski in intelektualni mladini sta potrebna zabava in počitek, fizkulturo pa je treba graditi in razvijati po načelih vsestranskosti in množičnosti. Mladina v tistih deželah, kjer tega še ni dosegla, zahteva politične pravice in udejstvovanje v javnem življenju.

Pot, po kateri bomo dosegli vse te cilje, je mogoca edino z utrjevanjem

ljudske demokracije in z izgradnjo naših porušenih dežel, na čemer morajo graditi vse naše mladinske organizacije udarniško in z vsemi silami.

III.

1. Izvor naših sil v preteklosti je bil v edinstvu naših vrst in iz edinstva bomo tudi v bodočnosti dobivali moči za izvrševanje novih nalog. Kongres postavlja pred vse organizacije prvo nalogo: nadaljnje utrjevanje dosežene enotnosti po enotnih organizacijah. Neprestana borba proti vsem poskusom razbijanja naših enotnih vrst, je istočasno tudi jačanje edinstva in bratstva mladine vseh balkanskih narodov. Borba proti vsem ostankom fašizma za popolno izvojevanje in utrjenje vseh demokratičnih pravic in proti vsem izivačem šovinizma, to je danes osnova naše enotnosti in bratstva, temelj našega sodelovanja in širina našega pokreta. Vsi, ki so pripravljani, da se borijo za te cilje, brez ozira na narodne, socialne, verske ali ideološke razlike, imajo prostor v naših vrstah.

2. Kongres poziva vso ono mladino, ki iz kakršnih koli razlogov še stoji ob strani ali pod vplivom ostankov fašistične propagande ostaja pasivna ali okleva — da se pridruži našemu pokretu in organizacijam ter da se uvrsti v borbene vrste v korist boljše bodočnosti nas vseh. Istočasno je naloga vseh naših organizacij, da pomagajo zavedni mladini v njenem pristopanju v naše organizacije. Zato je potrebno neprestano pojasnjevati tej mladini naše cilje in se boriti proti vplivu in delu antidemokratskih elementov.

3. I. Kongres je postavil velike in odgovorne naloge balkanski mladini. V interesu nadaljnega razvijanja in poglabljanja enotnosti in bratstva mladine balkanskih narodov in uspešne izvršitve kongresnih nalog, kakor tudi povezovanja s tujimi demokratičnimi mladinskimi organizacijami, je ustanovljen Mladinski svet balkanskih de-

S I. kongresa OF

Lesa Mosjevič, član IOOF edinstvene federativne Makedonije, na I. kongresu OF v Ljubljani

žel. Njegove naloge so v razvijanju ekonomskih, kulturnih, športnih in drugih zvez balkanske mladine. Izmenjava mladinskih delegacij, organizacija skupnih letovišč, izletov, izmenjava izkušenj, tiska in koordinacija skupnih akcij — to so naloge, ki jih mora reševati Mladinski svet balkanskih dežel.

Beograd, 15. julija 1945.
I. Kongres antifašistične mladine balkanskih dežel.

Otvoritev ljudskih skladišč

Njihov pojav nikakor ne pomeni, da bo odslej država ovirala zasebno trgovino

V Beogradu so bile odprte prve prodajalne Državnega trgovskega podjetja »Ljudsko skladišče«. Osnovna naloga ljudskih skladišč je, po uredbi o njihovi ustanovitvi, trgovina z industrijskim, obrtnim, poljedelskim, lesnim, kolonialnim in ostalim blagom za potrebe gospodinjstva, kmečkih gospodarstev in domačega dela.

Nastop države na zasebnem trgu kot trgovca z drobnim blagom je docela naraven in upravičen. Država protizvaja v svojih industrijskih podjetjih blago za široko potrošnjo in ta proizvodnja se vse bolj razvija. Istočasno bo tudi država proizvajala na velikih posevstvih narodne imovine vse večje količine poljskih pridelkov, katerih velik del bo mogoca dati na trg. Ti razlogi govore očividno o upravičenosti in potrebi, da nastopi tudi država kot trgovec na našem notranjem trgu. Nastop države na našem notranjem trgu bo imel brez dvoma pozitiven učinek. Z ustanovitvijo ljudskih skladišč bo dobil naš trg predvsem močnega ponudnika, ki bo z velikimi količinami svojega blaga bistveno olajšal spreskrbovanje mestnih in podeželskih potrošnikov. S tem bo država, to je naša ljudska oblast, dobila v svoje roke novo močno sredstvo za pobijanje špekulacije in ilegalne trgovine. Razen tega bodo vnesla ljudska skladišča na naš trg s svojimi stalnimi nizkimi cenami red in bodo v mnogoteh odpravila dosedanja pogosta kolebanja cen in samovoljo nekaterih brezvestnih trgovcev na našem trgu. Ljudska skladišča bodo tudi pomenila znatno pomoč za uravnavanje cen in oživitve trgovine na splošno.

Pojav državnih trgovin z blagom na drobno — ljudskih skladišč — pa nikakor ne pomeni, da bo odslej država ovirala delo in poslovanje na zasebnem sektorju trgovine. Vprašanje preskrbe se danes ne more rešiti brez sodelovanja zasebne in združne trgovine. In še več, tudi samo poslovanje ljudskih skladišč ne izključuje preskrbovanje blaga državnim trgovinam s strani zasebnih trgovcev. Istočasno pa ostane zasebni trgovini še široko področje delovanja in lahko se bo tudi okoristila s prednostmi, ki jih ima zasebna trgovina. Isto velja tudi za združne trgovine. Ljudska skladišča torej ne bodo prizadela niti zasebne, niti združne trgovine, temveč samo tiste, ki neupravičeno povišujejo cene blagu in ki z blagom špekulirajo.

Ljudska skladišča bodo velikega pomena za preskrbo mestnega prebivalstva. V naših mestih je vprašanje preskrbe zelo težavno in zamotano. Ljudska skladišča bodo s svojimi cenami in različnimi vrstami blaga zelo olajšala preskrbo delavcev, nameščencev in uradnikov naših mest. Prav tako bodo tudi kmetje, ki nosijo na mestne trge svoje pridelke, lahko v ljudskih skladiščih cenje kupili mnoge potrebščine. Na ta način kmetje ne bodo več prisiljeni, da na črni borzi kupujejo za visoke cene industrijske in obrtne proizvode. Ljudska skladišča bodo olajšala preskrbo mestnega in kmečkega prebivalstva zlasti s tiskimi predmeti drobne potrošnje, za katere niso določene maksimirane cene in so jim brezvestni trgovci zelo pogosto neupravičeno in samovoljno poviševali cene. Prav v poslednjem času moramo zabeležiti v mnogih naših krajih veliko in neupravičeno dvigovanje cen drobnih predmetov, ki spadajo pod uredbo o cenah. Z osnovanjem ljudskih skladišč bo omogočeno organom ljudske oblasti, da bodo laže kontrolirali cene blagu, ki je na svobodnem trgu.

V okviru dela Državnega trgovskega podjetja »Ljudsko skladišče« spada tudi uvoz industrijskih, obrtnih, poljedelskih, kolonialnih in ostalih proizvodov, s čimer se bo še bolj dvignil pomen ljudskih skladišč za preskrbovanje širokih ljudskih slojev, ker bodo lahko ljudska skladišča prodajala tudi uvoženo blago, ki je bilo najbolj pogosto predmet največjih špekulacij in neupravičenega višanja cen. Ljudska skladišča bodo istočasno — po odlokih uredbe — sodelovala pri ustanovitvi državnih in združnih obrtnih delavnic za proizvodnjo obrtnih in drugih proizvodov. Na ta način bodo lahko ljudska skladišča s svojimi krediti in s hitrim obtokom blaga na trgu mnogo storila za razvoj državnih in združnih delavnic. S tem bo dana istočasno tudi znatna pomoč in zaščita malim obrtnikom.

Uredba o osnovanju Državnega trgovskega podjetja »Ljudsko skladišče« predvideva ustanovitev ljudskih skladišč na področju vse Jugoslavije. V federalnih enotah se ustanovljajo pokrajinska ravnanstva ljudskih skladišč, ki bodo na svojem področju ustanovila poslovalnice, prodajalne, nakupne postaje in skladišča. V Beogradu bo kmalu ustanovljeni še nekaj prodajaln v okolici mesta. Ljudska skladišča bodo začela s svojim poslovanjem tudi v drugih mestih naše države. Vodstvo ljudskih skladišč tvori pravni odbor, ki sestoji iz upravnika in najmanj dveh, toda največ štirih članov. Upravnik in upravni odbor nastavlja in odstavlja ministrstvo za trgovino in preskrbo.

Ljudstvo bo otvarjanje in poslovanje ljudskih skladišč pozdravilo z razumljivim zadovoljstvom. Ljudska skladišča bodo podprla in olajšala preskrbo širokih ljudskih slojev in poživila trgovino na splošno. Otvoritev ljudskih skladišč je nov dokaz vsestranske skrbi, ki jo posveča narodna vlada vprašanju preskrbe ljudstva z življenjski potrebščini.

(Iz »Borbe«)

S I. kongresa OF slovenskega naroda

Počastitev spomina padlih borev za svobodo z enominutnim molkom

Obletnica XV. udarne divizije

Slavna je njena zgodovina na poti borbe in zmage

Dne 20. t. m. je praznovala XV. udarna divizija drugo obletnico ustanovitve in svoje slavne zgodovine na poti borbe in zmage.

Bivša »Ljubljanska pokrajina« je bila zibelka te naše zmagovite slovenske divizije. Prvi divizijski komandant je bil narodni heroj pokojni Dragan Ječič, za politkomisarja pa je imela Viktorja Avblju-Rudiju. Izprva sta bili v sestavi divizije IV. Gubčeva in V. Cankarjeva brigada. Pridružili sta se jima še XII. Stajerska in XV. brigada. Edinice divizije so takoj po njeni ustanovitvi prešle v ofenzivo, kar je imelo za posledico, da je sovražnik izgubil celo vrsto utrjenih postojank, razširil in utrdil slovenskega osvobodjenega ozemlja, skoraj vse »Ljubljansko pokrajino«.

5. oktobra istega leta je prišla divizija v sestavi novoustanovljenega VII. korpusa. Začela je s operacijami na okupiranem ozemlju do Save in likvidirala že do polovice meseca oktobra enajst sovražnikovih oporišč, med njimi Boštani, devet gnezd pa je moral sovražnik zaradi ogroženosti divizije zapustiti sam.

Ko je vršil sovražnik šesto ofenzivo, so edince XV. divizije s polnim uspehom razbijale in slabile sovražnikove operacije in ko so bile nemške in domače izdajalske tolpe prisiljene k umiku, zopet osvobodile skupno s XVIII. divizijo veliko ozemlja bivše Ljubljanske pokrajine, same pa takoj začele s velikimi ofenzivnimi operacijami na ozemlju Notranjske in Dolenjske.

Brigade XV. divizije so začele uspešne operacije na sektorju okrog Novega mesta, ga popolnoma obklopile in po izvršeni blokadi bojevale težke borbe po Dolenjskem. Ko je po končani borbi v Kočevju odšla XIV. divizija, ki je tudi spadala v sestavi VII. korpusa na Stajersko, sta ostali na teritoriju VII. korpusa samo še XV. in XVIII. divizija. To je drugo razdobje zgodovine XV. divizije, ki je tesno povezano z veliko pomladno ofenzivo na ozemlju Stične, Žužemberka, Novega mesta in Mokronoga, kjer je bil sovražnik izkorištil zaposlenost naših edinic na drugih sektorjih in se vgnezil v niz postojank vse od Novega mesta pa do Žužemberka.

V noči med 30. aprilom in 1. majem 1944. leta so edince XV. divizije izvršile neposredne ofenzivne akcije in že prvo noč sta bili osvobodjeni postojank Dobrič in Dobrava, dočim so borbe za Žužemberk trajale vse do 4. maja, ko je Gubčeva brigada zavzela strateško najvažnejše postojanko. Dne 17. maja je Cankarjeva brigada likvidirala močno utrjeni trg Trebnje, tri dni kasneje pa je Gubčeva brigada po najtrših borbah vkorakala v Mirno peč.

Ponovno osvobodeno ozemlje Dolenjske od Novega mesta pa tja do Suhe Krajine, važne komunikacije Ljubljana-Novo mesto, je bila spet v naših rokah. Po teh slavni zmagah je bilo težišče borbe premeščeno onstran železniške proge prav do nemške meje in do okupiranega ozemlja Stajerske, kjer so enote XV. divizije že 8. junija osvobodile Poljenik, St. Jernej in Radeče. Z utrjevanjem založila so bili ustvarjeni prvi pogoji za učinkoviti ofenzivni polet na najvažnejše sovražnikovo komunikacijo: Zidani most—Ljubljana—Trst.

V teh velikih zmagah XV. divizije je smotreno pomagala artilerija VII. korpusa, ki se je v teh akcijah preimenovala v I. slovensko artilerijsko brigado.

Zunanja vojaška in politična situacija je narekovala sistematično rušenje najvažnejših železniških prog in objektov, ki so bili v rokah sovražnika. Aktivno so sodelovale vse edince VII. korpusa, največji uspeh v tem nahu je bilo ponovno porušenje Stampetovega mostu, kjer je sodelovala slavna Cankarjeva brigada iz XV. divizije.

Da bi sovražnik odvrnil naše sile od načrta rušenja teh prometnih sektorjev, je prišel s svojimi ničevalnimi vpadi na osvobodeno ozemlje in znašal svojo nemoč nad civilnim prebivalstvom. Eden takih vpadov je bil vdor v Belo krajino po sijajni zmagi Cankarjeve brigade pri likvidaciji ustaško-nemške postojanke Bosiljevo. Takrat je sovražnik s svojimi silami vdrl precej globoko na osvobodeno ozemlje, kjer so mu združene sile IV. hrvaškega in VII. slovenskega korpusa Cankarjeva in Gubčeva brigada temeljito prekržili račune. Sovražnik, ki je prodiral prav do Metlike, je bil po velikih izgubah odbit. Tudi preko Gorjancev je sovražnik zaman skušal prodreti Tuka, ga je v težkih, a zmagovitih borbah zadrževala Ljubljanska brigada.

Veliki in važni so junaški podvigi in uspehi XV. divizije pri ponovni porušeni predoru in likvidaciji sovražnikove postojanke pri Pešeniku na progi Ljubljana—Zidani most, pri onesposobljenju proge Ljubljana-Trst, pri zavaranju osvobodjenega ozemlja, energičnega točenja vpadajočega sovražnika, posebno pri njegovem umiku preko divizijskega ozemlja.

V enem letu trdih bojev je uspelo XV. diviziji vreči iz stroja 26.600 sovražnikovih vojakov in zapleniti 22 to-

pov, 379 mitraljezov in 7000 pušk. To je najlepše spričevalo XV. divizije.

V začetku novembra 1944 je sovražnik osredotočil sile na sektorju Dolenjske in Suhe Krajine. Bila so mu odprta vrata za stalno izpade na ozemlje Suhe krajine in Dolenjske. XV. divizija je stopila v bran, istočasno pa so se v štabu korpusa delali načrti za napad na sovražnikove postojanke s pomočjo zavestiškega letalstva. Pri vseh operacijah je I. slovenska artilerijska brigada odločilno sodelovala.

Ves čas je bil štab divizije zaseden z najboljšimi vodji. Narodnemu heroju Draganu Ječiču, prvemu komandantu divizije so sledili komandanti Tanaslovič Rajko, Pero Popivoda in Franc Kočvar-Ciril; komisarji Viktorju Avblju-Rudiju pa Jože Borštinar in Janez Vipotnik iz Zagorja. S svojo aktivnostjo je visoko dvignil nivo edinic, ki so ostale v zadnjih borbah brez večjih izgub.

Borci so zamenjali staro italijansko orožje z novimi puško-mitraljezi.

Velika in važna naloga se je nanašala našim divizijam. Braniti se, varovati osvobodeno ozemlje, napadati, spet preprečiti vpade in štiti.

Iz kronološkega pregleda borbe je razvidno, da je bilo težišče XV. divizije v tem, da prepreči sovražniku, obvladati komunikacijo Novo mesto—St. Vid. Zato je bil izveden napad na Občine, ki je prisilil sovražnika, da je privlekel rezerve iz Stajerske. Odločilne borbe so se vodile ob cesti Sv. Križ—Mirna do Krke, kjer so se edince divizije pokazale za mojstre v manevrskih sposobnostih, v zdržljivosti, spretosti, premagovanju ovir, slabega vremena in terena.

Silne so bile borbe, nastopila je izčrpanost vesod vsakodnevnih borb in z njim pomanjkanje obutve in obleke. Zaradi tega pa se je poslabšalo tudi zdravstveno stanje edinic. V teku mesecev je bilo sto primerov lažjega ozebljenja.

Slanje bolnic se je z organiziranimi transporti ranjencev v Dalmacijo mnogo zboljšalo. Povedati moramo, da tudi v borbah sanitarna služba ni odpovedala. Na položajih se je ranjencev nudila prva pomoč, potem pa so se po najkrajših možnih potih pošiljali v kirurške ekipe v zaledje, ki je bilo dostikrat skoraj vzporedno z bojno črto.

Vaja naredi mojstra. Naši komandanti so spoznali do potankosti sovražnikovo taktiko in so zasledovali vse njegove pretokane namene. Borci pa so se pokazali za mojstre orožja in politično zgrajeni, kar se je najbolj zrcalilo v premagovanju velikih težav.

Slavno je šel sovražnik poskušal s svojimi izpadi, kar pa mu ni uspelo. Letos v februarju so se izvršile priprave za napad na sovražne postojanke vzdolž levega brega Krke; posredilo se jih je s artilerijo likvidirati, nato pa preiti na glavni napad komunikacije Novo mesto—St. Vid.

Po razbitih prometnih zvezah se je sovražnik premikal z manjšimi enotami, ki so se hotele ustavljati na teritoriju XV. divizije, potem ko so jih jugoslovanske čete vedno bolj potiskale proti severu in severozahodu. Te sovražnikove enote so imele namen prekiniti komunikacijske zveze XV. divizije z ostalim deli jugoslovanske armade na Stajerskem, Gorenjskem in Primorskem, razširiti okupirano ozemlje in onemogočiti prehrano divizije. Vse te akcije pa so se iztekle vedno porazno za sovražnika. Zaradi sovražnikovih pojačanj iz Novega mesta, Radeč in Litije je imela divizija ves ta čas svoje najtežje borbe. Namen, da bi postavil novo oporišče v Suhi krajini, sovražniku ni uspel, ker so edince XVIII. divizije s svojimi ofenzivnimi akcijami razbremenile njegov pritisk na XV. divizijo.

V marcu je divizija izvršila napad na Struge in Kal. Druge njene edince pa so gonile sovražnika preko obeh Lipovcev, Vinkovega vrha in Dvora, ki je spet privlekel nove rezerve. Toda tudi te rezerve mu niso pomagale. V svojem besu je prizadel zaradi neuspehov samo gorje vsej Suhi Krajini. V tem pa se je že bližala IV. jugoslovanska armija, ki je prihajala v pomoč slovenskim borecem.

V aprilu se je divizija, ki je držala postojanko na Rogu, premaknila na nove položaje v Suhi Krajini, potem pa na komunikaciji Kočevje—Rog bojevala najhušje borbe v času njenega obstoja, dokler se ni v maju začel sovražnik umikati, ko je uvidel, da ga čaka popolna obkrožitev in popolno uničenje. XV. divizija ga je zasledovala v smeri Grosuplje—Ljubljana in nato zavzela položaje Grosuplje, Gornji grad, Ljubno, Mengeš, Predvor. S tem je blokirala mejo proti Avstriji in kontrolirala ozemlje do meje ter čistila teren jugoslovanskih quislingovcev, ki so se ob času umikanja proti Koroski raztepli po gozdovih severne Gorenjske in zapadne Stajerske.

V maju letos, ko se je razformiral VII. korpus in v njegovem sestavi XVIII. divizija, se je XV. divizija številno dvignila do stopnje mirodoboških divizij. Danes spada v IV. armijo.

XV. divizija se ponasa z najboljšimi slovenskimi brigadami: Cankarjevo, ki se ji je priključila IX. slovenska narodna osvobodilna udarna brigada, Gubčeva skupno s VIII. ali Levstikovo, X. Ljubljanska skupno s XII. udarno, imenovano tudi Stajersko, in I. slovensko artilerijsko brigado. Štiri udarne brigade — v udarni diviziji! Njen komandant je sedaj podpolkovnik tovariš Milan Tomine, politkomisar pa tovariš Jakomin Jože — Crni.

Takšna je bila pot borbe in zmage ene najboljših naših divizij, v boju za osvoboditev naše domovine. Vak.

Razprava pred vojaškim sodiščem v Mariboru

Sedem zločincev je bilo obsojenih na smrt

V mariborskem kazenskem dvoranu je bilo obsojenih pred vojaškim sodiščem devet zločincev, dva nemške in sedem slovenske narodnosti, ki so bili sokrivci brezmejnega gorja, ki ga je moralo preostali ljudstvo na Stajerskem pod nemško okupacijo. Sodišču je predsedoval sodnik Mirko Hočvar s člani senata politkomisarjem majorjem Jožetom Habichtom, s starejšim vodnikom Rudijem Mazančevim in s tajnikom poročnikom Cirilom Verstovškom. Obtožnico je zastopal javni tožilec Jože Pavličič.

Sedem zločincev je bilo obsojenih na smrt z ustreliščju, z izgubo državljanških pravic in z zaplenbo imetja. Ti so: mariborski advokat dr. Edmund Kupnik, kulturbundovec in zastopnik mariborskega župana. Hkrati je bil poveljnik 218. bataljona »volksesturmovcev«, ki so hodili na pohode proti partizanom. Leta 1942 in 1943, ko je bil na Stajerskem teror najhušji, se je udeleževal v Gradcu sestankov, na katerih se je razpravljalo o množičnih ubitvah in mučenjih, o množičnih preseljevanjih in odgonih na prisilno delo ter o požigavanju in uničevanju slovenske narodne imovine. Postal je tudi član nacistične estranke. — Usnjarski pomočnik Andrej Vohelj je bil kulturbundovec in vodja krajevne celice »Heimatsbund«. Kot verman se je udeleževal pohodov proti partizanom ter je pomagal zažigati hiše po Slovenskih gorah in ob slovensko-hrvaški meji. Pri nekem takem pohodu je ustrelil ujetega partizana. — Delavec Jože Kukovec iz Ptuj je bil prav tako verman in tajni gestapovski vohun. Bil je pa tudi »razstrganec«. Kot tak se je udeleževal pohodov proti partizanom ter izdajal terenske organizacije, med njimi tudi partizana Osojnika, Lačkovega tovariša. On je zakrivil smrt Franca Krambergerja, pri katerem se je Osojnik skrival. — Ernest Plešivčnik iz Dokelj pri Prevaljah je bil SS-ovec, ki se je kot tak in kot prevažalci župan udeleževal pohodov na partizane pod Urško goro, okrog Kotel in Kalca. Plešivčnik je bil sokomisar za zaplenjena slovenska posestva. Z izdajo je tudi preprečil nameravan napad na avtokolono pri mežiškem rudniku. — Jemski pasnik Miroslav Zupanc iz Zgornje Radgone je s pasjim bledem pretepal po zaporih naše politične jetnike. Nadalje se je nagovarjal k priznanjem in barantan z njihovim kruhom, ali pa jim ga pa celo prodal. — Ključavničar Otmar Sajhenbauer iz Ptuja je bil že od 1939. leta član tajne nacistične organizacije »Illegale Sturm«, katere naloga je bila prevzeti tujko oblast v roke, čim bo Nemčija napadla Jugoslavijo. Tako je Sajhenbauer 6. aprila 1941, še pred napadom na Jugoslavijo, zavzel

z omočjem magistrat, hkrati je bil iniciator množičnega izseljevanja Ptuja in okolice. — Posestnik Franca Vičar iz Polenška pri Ptuj je kot občinski tajnik in heimatbundovec priganjal zatiral po vseh slovensko besedo. Govoril je proti narodno-osvobodilni borbi ter vsepovedno govoril o partizanih, da so banditi. On je bil tudi tisti, ki je napravil spisek 186 Slovencev, nad katerimi je potem izvajal okupator nasilje. — Na 12 let prisilnega dela z omejitvijo svobode, na 10 let izgube državljanških pravic in na 5 let izgona iz kraja prebivanja je bil obsojen upravitelj mariborskega mladinskega doma Matija Ferlež. Ferlež je kot kulturbundovec, blokflüter, volksesturmovec in upravitelj mladinskega doma pretepal slovensko govorjo mladih, hkrati pa je oveljal na policajo ljudi, ki jih je potem vlačila v internacije. — Trgovski pomočnik Franc Pintarič iz Ptuja je v Ptuj 1942. leta, ko so gonili narodnega mučenika Jožeta Lačka, na smrt izprebitelja po ptujskih ulicah ter ga zaembovali, skočil iz povampirjene nemškutarke množice in s pestjo udaril Lačka v obraz. Obsojen je bil na 5 let prisilnega dela z

„Polje, kdo bo tebe ljubil?“

Drobno je prišil dež. Preko Vravnika so se užigali bliski in svetlikali daleč proti idrijski kotlini. Iz teme se je utrgala brna senca in se previdno premikala po poti, prislunhla ter zavila proti Blaževi hiši. Neznavec je lahko potikal na okno. V sobi je zasvetila luč. Stara Blaževa mati je s tresočimi rokami prišla petrolejko in jo nesla do okna: »Kdo je zunaj tako pozno?« — »Jaz sem, Miro, odgovori neznanec, »včeraj so me Nemci ujeli, pa sem jim pobegnil. Mati, ali mi lahko daš malo kruha, potem bi šel spat. Ze pri Zagarju sem prošil. Čeprav je Anica jokala in prosila očeta, da mi pomaga, me je spodil. Jutri zjutraj pa bom šel čez mejo.«

Za materjo so se tiho odprla vrata. Oprezno kot mačka se je pripeljal Jože za mater, v njegovi glavi pa so se porodili satanski naklepi: »Anica ne bo nikoli tvoja.«

Blaževa mati je kmalu prinesla na senik odojo in večerjo. Miro je v naglici pojedel, nato pa se zgrudil v seno in trdno zaspal. Zunaj je še vedno deževalo, črni oblaki so se pošastno podili po nebu. Sredi noči so se lahko odprla vrata in v noč je, zavil v črn plašč, planil Jože. Po stezi je tekel proti gestapovski stanici

Našim naročnikom!

Od 1. julija t. l. je določena našemu dnevniku naročnina 2 dinarja za izvod; mesečna naročnina pa je 40 din. V ta namen bomo počeniš z 22. t. m. priložili vsakemu izvodu, ki se odpravlja po pošti, položnico čekovnega računa št. 16.690.

Zvišanje naročnine listu je bilo potrebno, ker so se zaradi zvišanja cene papirju, tiskarskemu barvilu in drugim tehničnim pripomočkom naši stroški znatno povečali.

Uprava lista

Brezplačno šolanje partizanskih otrok

sirot in siromašnih otrok v industrijski obrtni šoli v Apatinu

Oddelek za industrijo in obrt Glavnega narodno osvobodilnega odbora Vojvodine v Novem Sadu obvešča, da se v Apatinu in Prigrzevi Sv. Ivana, odprta industrijsko obrtna šola.

V industrijsko obrtno šolo bo sprejetih 400—500 učencev. Prvenstvo se bodo sprejemali otroci partizanskih staršev ali staršev, ki so padli v narodno osvobodilni vojski, kakor tudi drugi otroci, ki se žele učiti obrti. Otroci se ne sprejemajo v šolo samo iz Vojvodine, temveč s področja cele demokratske federativne Jugoslavije. Učenci ne smejo biti mlajši od 14 in ne starejši od 20 let, biti morajo telesno zdravi in morajo imeti dovršene 4 razrede osnovne šole.

V industrijsko obrtni šoli v Apatinu in Prigrzevi Sv. Ivana se bodo učili raznih obrti: kovinskih, tekstilnih, lesnih, ladjedelskih strok itd.

Pouk bo praktičen in teoretičen. Trajal bo 2—3 šolska leta. Vsako šolsko leto bo trajalo 8 kolesarskih mesecev ter bodo učenci dovršili šolo v enem, oziroma v enem in pol letu.

Absolventi teh šol postanejo po opravljenem zaključnem izpitu kvalificiran industrijski delavci, odnosno obrtniški pomočniki, najboljšim učencem pa se bo nudila možnost, da bodo lahko nadalje v industrijski šoli.

Obrotniki!

V dneh od 21. julija 1945 dalje se bodo vršile volitve po strokah in obrtnih skupinah v okrožno obrtniško zvezo. Pravila so odobrena.

Zaradi nujnosti vseh gospodarskih problemov, ki se stalno pojavljajo in vključujejo v delo gospodarske obnove, se bodo vršile volitve v skrajšanem roku in skupaj za sorodne stroke po spodaj objavljenem razdelniku:

- 1. Lesna skupina — 21. 7. ob 14 v dvorani OUZD (mizarji, kolariji, lesostrugarji, parketarji, sodarji, žagarji, metlarji, pletarji, podobarji, tapetniki).
- 2. Brivsko-kozmetična skupina — 21. 7. ob 20 v dvorani OUZD (brivci, frizerji, kozmetiki, pedikerji).
- 3. Kovinska skupina — 23. 7. ob 14 v dvorani OUZD (kovači, podkovači, ključavničarji, mehaniki, ortopedi, bandažisti, izdelovalci kirurških instrumentov, strugarji, livarji, nožarji, orožarji, galvanizerji, vulkanizerji, pilarji, pasarji, žični pletenjarji).
- 4. Kemična skupina — 23. 7. ob 18 v dvorani OUZD (milarji, svečarji, izdelovalci kozmetičnih sredstev, krem za čevlje, voska za parkete in raznih kemičnih izdelkov).
- 5. Instalaterska skupina — 24. 7. ob 14 v dvorani OUZD (elektrotehniki, radio-tehniki, instalaterji vodnih, plinskih in centralnih naprav, kleparji, kotlarji, zgibatelji kovin, polnilci akumulatorjev).
- 6. Oblačilna skupina — 27. 7. ob 18.30 v Franciškanski dvorani (krojači, krojačice, krojači perila, krznarji, modiste, klobočarji, pletilci, tkalci, vezilje, dežnikarji).
- 7. Keramična skupina 25. 7. ob 14 v dvorani OUZD (pečarji, keramiki, operkarji, steklarji, graverji, lončarji).

omejitvijo svobode, na 10 let izgube državljanških pravic in na 5 let izgona iz kraja bivanja.

Razprava je trajala ves dan. Poslušale so jo množice tako v nabitih polni kazenski dvorani kakor po ulicah pred zvočniki. Ljudstvo je zahtevalo smrt za zločince, ki so mu prizadejali toliko gorja. Zahtevali so: »Na vešala z njimi! Kdo pa je branil naše partizane?»

Rdeči križ Slovenije

Po osvoboditvi vzpostavljamo organizacijo Rdečega križa Slovenije tudi v krajih, koder doslej še ni obstajala. Posamezni odbori OF so ponekod takoj začeli postavljati pripravljale odbore RKS in tam delo kar lepo napreduje. Drugod je organizacija šele v razvoju. Povsod pa se ustavljajo ob vprašanju članarine. Sprva smo plačevali letno 24 lir. Odkar je izvršena zamenjava denarja in so zvišane plače, smo tudi članarino za RKS določili temu primerno. Osrednji odbor Državne Rdečega križa Jugoslavije je na svoji zadnji seji sklenil, da znašaj celoletna članarina za člane Rdečega križa 24 din, kar je brez dvoma izredno majhen znesek, da ga lahko vskdo izmed nas utrpi, ker si res 2 dni mesečno lahko odtrgamo. Če pomislimo, da je Rdeči križ vsaj pomoč, ki jo je doslej razdelil med najpotrebnejše, dobil od svojih članov in od tistih, ki preko njega pomagajo drugim, potem je nam gotovo v prijetno zavest, da tudi mi pomagamo skupni stvari.

Na te volivne skupščine so vabljeni vsi obrtniki iz območja ljubljanskega okrožnega mesta, torej tudi iz četrti St. Vid, Ježica in Polje.

Iniciativni odbor.

Po stezicah in Mrzlega vrha je pritekel dekle, zasoplo in z izrazom groze v temnih očeh. Planila je med gestapovce in se vrgla mrtvom fantu na prestreljena prsa. Trdo je stopil gestapovec za njo in jo potegnil od junaka. Med stisnjanimi zobmi je siknila edino nemško besedo, ki je je znala: »Sehweine!«, nato pa omahujoče odšla in šepetala: »Miro, tovariši te bodo masčevali!«

V nedeljo je bilo zapisano na občinski deski: »Bandit Franca Zakelj (Miro) je bil dne 4. julija 1943 ustreljen, ker je razvaril proti velikemu Reichu in sodeloval s komunističnimi tolpami.

SS-Obergruppenführer in Oberkreuzritter Rössener e. h.

Mimo so hodili možje in brali. Stiskali so pesti: »Masčevali te bomo, fant — partizan!« Nad oglasno desko pa je veter počastno premetaval krvavordečo zastavo s hitlerjevskim križem v sredini.

Minar, V. bridgla.

Popravek.

V članek »Ključ ovirano se slovenska industrija uspešno obnavlja«, objavljen v včerajšnji številki na strani 4. zgoraj, se je vrnila v tretjem odstavku pomota. Drugi stavek tega odstavka se mora glasiti: »Problem delovne sile postaja spričo pozitivne naše industrije vedno bolj pereč, zlasti v rudarstvu, ker nam manjka delavcev in zaradi tega tudi proizvoznja ne more doseči višine, ki bi bila potrebna z ozirom na potrebe konzuma«.

Ameriški Makedonci in Albanci

proti zatiranju svojih rojakov v Grčiji

Makedonska liga v Združenih državah» proti preganjanju slovan-skega prebivalstva v Egejski Makedoniji — Tudi ameriški Albanci obsojajo raznarodovalno politiko grških fašistov

New York, 20. jul. (Tass). Na tiskovni konferenci v Washingtonu je predstavnik Makedonske lige v Združenih državah Pirinski izjavil, da je poslal grškemu poslaniku protest, v katerem oboja uničevanje makedonskega prebivalstva v Grški Makedoniji. Oboja fašistične skupine in posebno EDRS, ki preganja Makedonce. Protest grškemu veleposlaniku navaja dejstva in poudarja preganjanje Slovanov v Egejski Makedoniji ter izjavlja:

»Jasno je, da si ob teh dejstvih nihče ne upa zamikati ali zakriti pred Američani, uradno ali neuradno, preganjanje ljudstva s strani grške policije in tragične usode makedonskih Slovanov, ki trpijo pod posebno hudim terorjem, čigar cilj je izzvati novo vojno na Balkanu. Ta dejstva o zatiranju in terorju ogrožajo bodoči mir na Balkanu in so v polnem nasprotju z duhom jaltških sklepov, ki predvidevajo v osvoboditvenih deželah vzpostavitev resnično demokratičnih režimov.«

Tirana, 20. julija. (Tanjug.) »Disei, organ Albancev v Ameriki, piše o vprašanju severnega Epira:

»Upajmo, da bomo videli po tej vojni novo Grčijo z novim pogledom na svet. Za žalost pa vidimo, da se pojavlja Grčija ponovno s svojimi starimi stremenji in s svojimi starimi pretenzjami, po katerih naj bi bilo vse prebivalstvo v severnem Epiru grške narodnosti. Po zaključku prve svetovne vojne so se vele-

sile prepričale, da je večina prebivalstva te pokrajine albanska in da so grške zahteve neutemeljene. Zato je sploh neumestno govoriti o sevenem Epiru. To, kar so Grki preimenovali severni Epir, da bi na ta način laže brnili svoje zahteve, je v resnici zibelka albanskega nacionalizma. Na tem področju ni niti enega Grka. Tako imenovana grška manjšina, ki jo imajo Grki za čisto grško, sama s ponosom zatrjuje, da je albanske narodnosti.

Mi vemo, da teh zahtev ne postavlja grški narod, temveč vlada, ki je postala orožje fašističnih elementov. Grški narod se je bori rama ob rami svojimi albanskimi brati. Albanski narod je skupno trpel z grškim narodom. Mi zahtevamo od teh reakcionarjev, naj nas puste v miru, da bi končno mogli zaceliti svoje rane, ki smo jih dobili v junaških bojih za svobodo in neodvisnost.«

Predsednik makedonskega nar. sobranja v Strumici

Strumica, 20. julija. (Tanjug.) Predsednik narodnega sobranja Makedonije, Metodije Antonov Cento, je imel na mitingu v dvorani kina »Balkan« govor, v katerem je med drugim dejal:

»Boji, ki so se pričeli l. 1903, so se končali l. 1944, ko so bili Makedonci priznani kot enakopraven narod v federa-

tivni Jugoslaviji.« Predsednik je poudaril, da je treba nuditi polno pomoč bratom iz Egejske Makedonije, ki beže pred zverstvi grških monarho-fašistov. Izjavil je, da je pribežalo doslej v taoo deželo okrog 20.000 Makedoncev in 8000 Grkov, ki jih preganjajo samo zato, ker so se borili polna štiri leta proti okupatorju.

Predsednik narodnega sobranja je dal statistične podatke o prebivalstvu v Egejski Makedoniji, po katerih je razvidno, da je živel tam v turškem času 55 do 60 odstotkov makedonskega prebivalstva in samo 40 odstotkov grškega. Od 1912 dalje makedonski narod ni imel politične svobode. Vse do danes je bilo ljudstvo trpinčeno in prisilno preganjano iz svoje dežele, da bi prišli na njihovo mesto Grki, ki niso nikdar tam živeli. To je bil čisti imperializem, ki je računjal z iztrebljenjem makedonskega prebivalstva.

Ob koncu je predsednik pojasnil, da bomo na mirovni konferenci zahtevali rešitev tega vprašanja, ker nimamo nobenih napadalnih namenov in nečemo ničesar ustvariti s silo.«

Bitolj za begunce

Bitolj, 20. julija. (Tanjug.) Zaradi neprestane dotoka beguncev iz Egejske Makedonije so je tu začela akcija za zbiranje denarne in druge podpore. Ustanovljen je bil odbor, ki skrbi za izboljšanje težavnega materialnega stanja pobeglih bratov iz Egejske Makedonije.

Novi predsednik Akademije znanosti ZSSR

Moskva, 20. jul. (Tass) Glavna skupščina Akademije znanosti ZSSR je ugodila prošnji predsednika Akademije Vladimira Komarova, naj se ga zaradi slabega zdravja razreši službe predsednika. Za naslednika Komarova je glavna skupščina soglasno izvolila Navilova. Novi predsednik Akademije ZSSR se je skupščini toplo zahvalil za izvolitev.

***

Fašistični veljak oproščen

Rim, 20. jul. (Tass) Po poročilih iz Milana so spustili iz ječe, kjer je bil zaprt dva meseca, bivšega senatorja Guida Doneganija, svetovno znanega industrijca, ki si je napravil ogromno premoženje pod fašisti. Delavci tovarna Montecatini, katerih delničar je Doneganij bil, so pričeli stavkati v znak protesta, ker je bil izpuščen.

Svarilo pred agenti nemškega imperializma

Komentar »Izvestij« ob priliki potsdamske konferencie: Združeni narodi morajo preprečiti vse spletke sovražnikov miru

Moskva, 20. julija. (TASS.) V komentarju berlinske konferencie »Velikih treh« piše mednarodni opazovalec »Izvestij«: »Prevladuje splošno mnenje, da bo berlinska konferenca nov, silno važen mejnik v mednarodnem življenju, ki bo dožalo nadaljnji razvoj v miru. Naravno je, da vsi prijatelji miru in demokracije pozdravljajo vsako novo manifestacijo sodelovanja in solidarnosti med Združenimi narodi. Toda kakor se vedno dogaja, jemlje to pogum vsem tistim, ki zasedajo različne, čoprav polnoma določene cilje: da ribarjijo v kalnem, da zastrupljajo ozračje zaveznikih odnosov in da ščitijo fašistične ostanke.«

Opazovalec zignsa zlonamerne napade londonskega katoliškega lista »Herald«, ki so naperjeni proti konferenci »Velikih treh« in časopisna obrekovanja proti polskemu ljudstvu in razkriva dejstvo, da je Franco ponudil zatonišče številnim Hitlerjevem in je ustvaril na španskem ozemlju »Hitlerjevsko rezervacijo« ter piše:

»Izkušnja preteklosti je pokazala, kako velika nevarnost preti od ohranitve nemškega imperializma, ki črpa svojo moč iz političnih in gospodarskih zalog. Nihče ne more dvomiti, da igraja Španija in Argentina vlogo blagaja, v katerih so spravljene nemški fašistični varnostni papirji. To je prevara, ki predstavlja za Združene narode določeno nevarnost.

Ni slučajno, če inozemski listi poročajo, da bi obranili kolikor je le mogoče nemški industrijski potencial. Niti ni slučajna pojava »spomenice« Alfreda Hugenberga, ki je nepopoljšljiv imperialistični listjak. »Načrt«, ki ga je predložil britanskim zasedbenim četam, ni prvi njegov literarni proizvod. L. 1933. je postal Hugenberg znan s tem, da je objavil svojo spomenico, v kateri zahteva za Nemčijo kolonijo na račun Afrike in Sovjetske zveze. Značilno je, da se ta trgovalec zagrizeno drži svojih sanj o prerobenju nemškega imperializma na industrijski podlagi in »svarice« pred »rdečo« nevarnostjo v Nemčiji. To se ne vrši v Španiji ali v Argentini, ampak na nemškem ozemlju, ki ga imajo zasedenega zavezniki čete.

Brez dvoma Hugenberg ni osamljen. Med nemškimi emigranti v Združenih državah, Britaniji, Švedski in drugih deželah je mnogo predstavnikov reakcionarnih sil, ki niso položili orožja in se niso odrekli upanju, da bodo igrali vlogo v bodoči imperialistični Nemčiji. Opazovalec navaja ameriško revijo »Protestant«, ki razgalja spletke nemških re-

Redni sestanki v Potsdamu

Berlin, 20. julija. (Tanjug.) V Potsdamu je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

Generalisim Stalin, predsednik Churchill in predsednik Truman se redno sestajajo. Trije zunanji ministri: Molotov, Byrnes in Eden pripravljajo dnevni red vsak dan ob enajstih uri dopoldne. Prvi seji ministrov za zunanje zadeve je predsedoval Byrnes.

Predsednik Truman je priredil sinoči v čast predsednika generalisima Stalina in predsednika Churchilla banket, katerega se je udeležilo tudi pet predstavnikov posameznih vlad.

Berlin, 20. julija. (Un. Pr.) Tempo konferencie »Velikih treh« se pospešuje in zdi se, da je prišlo že do važnih odločitev, ki se tičejo povojne Evrope in posebej bodočnosti Nemčije. Uradno objavljajo, da se trije šefi držav redno sestajajo in nadaljnjo izjavo, da delajo trije zunanji ministri na ureditvi dnevnega reda, imajo v poučenih krogih za znamenje, da so bila nekatera najtežja vprašanja že rešena. Zdi se, čeprav to nikdar ni bilo potrjeno, da se ta vprašanja nanašajo na nemške zadeve in posebej na odločitev, da li bodo deželo upravljali na skupni zasedbeni podlagi ali pa jo bodo dejansko razkosali.

Berlin, 20. julija. (Ass. Press.) Denis Martin poroča Reuterjevi agenciji: Razgovori med Churchillom, generalisimom Stalinom in predsednikom Trumanom so stopili v drugo razvojno

dobo. Z velikim odstotkom verjetnosti lahko trdim — po sinočnji skupni večerji treh voditeljev v Trumanovi »Beli hiši« — da je bil v vsch bistvenih točkah že dosežen načelen sporazum. Jasno je, da se predhodni razgovori uspešno končali in da se konferenca razvija z ugodno brzino.

Jugoslavija pričakuje odločitve o vojnih zločincih

Beograd, 20. julija. Predsednik jugoslovanske državne komisije za ugotavljanje vojnih zločincev dr. Nedeljko Ković piše v »Politiki«, kako temne reakcionarne sile ščitijo velike vojne zločince in zavirajo izvršitev odločb krimske konferencie, da se vsi vojni zločinci hitro in pravično kaznujejo. Vsi svobodoljubni narodi se borijo danes za izročitev vojnih zločincev sodiščem. Dr. Nedeljko Ković ugotavlja, da se pravična stvar vendar nadaljuje, ker so nekateri veliki vojni zločinci že prijeti in končuje z besedami:

»Vse svetovno javno mnenje in z njim narodi Jugoslavije mirno pričakujejo besede »Velikih treh« o vprašanju izročitve vojnih zločincev sodiščem. Njihova beseda mora napraviti konec vsem fašističnim zločincem in njihovim krvavim pomagačem, konec vsem zločinu za vse čase.«

Proti vrnitvi imperializma v Azijo

Izjave vodilnega člana indijske kongresne stranke

London, 17. jul. (Ass. Pr.) Pandit Jawaharlal Nehru, eden izmed najodličnejših članov kongresne stranke, je izjavil: »Kongres ne bo dovolil, da bi se angleški, ameriški ali nizozemski imperializem po izgono Japoncev povrnil v Birmanijo, na Javo, na Sumatro, v Indokino, na Filipine ali v druge pokrajine, ki so jih preplavili Japonci.« V svojem govoru na javnem zborovanju v Lahore je Nehru izjavil:

»Naš boj je samo del boja vseh zatiranih narodov na svetu. Kongres mora v nasprotju s krajevnimi organizacijami gledati na ta vprašanja z narodnega in mednarodnega stališča. Do-

gnati mora in presoditi, kakšne socialne in gospodarske učinke bo imela rešitev teh vprašanj. Muslimanska liga misli samo na muslimane.«

Na svoji poti v Kašmir, kjer se hoče za kratek čas odpočiti, je Pandit Nehru izjavil na tiskovni konferenci, da kongresna stranka za sedaj ne bo sestavila vlad v posameznih pokrajinah, ker ne obstoje ugodne okoliščine.

K stališču predsednika-muslimanske lige Jinnaha, ki je dejal, da more samo muslimanska liga zastopati muslimane v Indiji, je Nehru omenil, da ima kongres narodne temelje, ki jih ne more zapustiti.

***

Japonska zanika, da bi ponudila mir

Sima, 20. jul. (Tanjug.) Radio iz Singapura poroča, da je japonsko ministertvo za informacije odločno zanimalo govorice, da je Japonska ponudila mir. Z druge strani poroča radio iz Tokija, da je bilo civilno prebivalstvo iz velikih japonskih mest evakuirano v notranjost dežele.

Partizanski uspehi v Burmi

Rangun, 20. jul. (Tanjug.) Reuter prinaša vest svojega posebnega dopisnika iz Burme, v kateri poroča, da imajo parti-

zani veliko vlogo proti japonskim silam, ki skušajo prodrati na cesto Rangun-Mandalaj. Burmanski partizani so do sedaj uničili nad 8400 Japoncev, mnogo pa so jih ujeli. Po istih vesteh so partizanski oddelki oboroženi z nemškimi, kitajskimi in japonskimi puškami ter razpolagajo tudi s topovi in mitraljezi.

Eksplodizija v Teheranu

Teheran, 20. jul. (Tass.) V prostorih ljudske stranke in v poslopu poslancev perzijskega parlamenta in članov osrednjega odbora ljudske stranke Radmanes in Kambakša so ponoči 16. julija eksplozirale bombe. Zrtov ni bilo.

Zopet en poljski general zapustil London

London, 20. jul. (Ass. Press) Poljski general Gustav Paszkowitz iz štaba poljskega korpusa v Britaniji je z ukazom »predsednika« Raczkiewicza odpuščen iz vojske, ker je izjavil, da prizna kot edino oblast varšavsko vlado narodne enotnosti.

General Paszkowitz je eden najboljših poljskih generalov in je bil odlikovan z najvišjimi vojaškimi redi.

Njegov odpust predstavlja poskus poljske emigrantske klike v Londonu, da opusti tiste člane poljskih oboževnih sil, ki so pripravljene vrniti se v domovino.

Za hitro repatriacijo Poljakov

Varšava, 20. julija. (Tass.) Na sedenjski komisije demokratičnih strank so razpravljali o številnih važnih vprašanjih. Posebno pozornost so posvetili vprašanju repatriacije Poljakov iz tujine. Skupno komisija demokratičnih strank je sprejela resolucijo, v kateri predlaga, naj vlada osnuje posebno državno upravo, ki bi imela primerna pooblastila in denarna višje za organizacijo hitre vrnitve Poljakov iz tujine.

Velika parada na čast Rdeči armadi v Krakovu

Varšava, 20. julija. (Tass.) Poveljstvo Krakovskega vojaškega področja je priredilo veliko paradno poljskih čet na čast osvoboditeljem — junakom Rdeče armade. Manifestacije se je udeležilo sto tisoč

prebivalcev. Manifestanti so korakali mimo tribune, na kateri so stali zastopniki Rdeče armade, poljskega armadnega poveljstva, demokratičnih strank in javnih mestnih organizacij.

Manifestanti so prisrčno pozdravili sovjetske vojske, ki so korakali po cestah Krakova. Prebivalci so obsipali sovjetske čete s sopki, jim stikali roke in vzklikali Rdeči armadi, osvoboditeljcem, generalisimu Stalinu, bratstvu v orožju Rdeče in poljske armade in utrditvi poljsko-sovjetskega prijateljstva.

V največjem kinematografu je bil shod generalov, častnikov in moštva Rdeče armade, ki je osvobodila staro poljsko glavno mesto, ter predstavnikov poljskih vojaških in civilnih oblasti. Miting se je vršil v prisrčnem ozračju ter je bil zaključen z velikim koncertom.

Odlikovanje sovjetskih generalov

Varšava, 20. julija. (Tass.) Narodni poljski svet je odlikoval generala Bulgamina z redom »Polonia restituta«, generala Antonova s križcem »Virtuti militari« prve stopnje.

Bolgarija priznala poljsko vlado

Sofija, 20. julija. Bolgarska poročevalska agencija poroča, da je Bolgarska vlada priznala poljsko vlado narodne enotnosti. Po svojem zastopniku v Moskvi je izrazila željo po vzpostavitvi diplomatskih odnosov s Poljsko.

Skupna borba kmetov in delavcev v Bolgariji

Sofija, 19. jul. (Tass.) Glavna kmečka organizacija VZPS je objavila deklaracijo, v kateri pravi, da so njeni prejšnji voditelji vodili politiko proti programu Domovinske fronte. Prejšnje vodstvo ni storilo nič za racionaliziranje dela, za dvig proizvodnje in za izboljšanje življenjskih pogojev kmeta. Novo osrednje vodstvo izjavlja, da popolnoma podpira ljudske sile Domovinske fronte kot sile, katerih program se v vseh pogledih strinja s koristimi delovnega ljudstva na deželi.

Novo vodstvo VZPS izjavlja, da je pripravljeno pomagati pri utrjevanju organizacij skupno z delavci in nameščenci. Potrebna je združitev kmetov in delavcev v borbi proti fašizmu in šovinizmu ter za hitro uresničenje programa Domovinske fronte in uradnih gospodarskih ukrepov. Novo vodstvo je pozvalo vse kmete, naj se strnejo v množično organizacijo z delavci in si tako s prijateljsko podporo pod vodstvom Domovinske fronte in svoje ljudske vlade zagotove blagostanje in srečno življenje.

Ustanova rumunskih veleposestev razpuščena

Bukarešta, 20. julija. (Tass.) List »Acenteia« poroča, da je ministrstvo za poljedelstvo razpustilo poljedelsko akademijo. »Acenteia« piše, da so postavili to ustanovo za časa Antonescove diktature na pobudo veleposestnikov. Obstajala je iz 47 veleposestnikov, ki niso imeli obene zveze s poljedelsko znanostjo. Med ustanovitelji in člani te akademije so bili vojni zločinci Stelian Popescu, Nikolai Mirés, Dinu Bratianu, bivši predsednik narodne liberalne stranke, Fritz Konar in drugi.

Pod Antonescom je »akademija« dejansko vodila ministrstva za poljedelstvo s tem, da je delala osnutke za reakcionarne zakone, ki so bili proti koristim rumunskih kmetov.

Med vojno proti Sovjetski zvezi so člani »akademije« odpeljali poljedelske stroje in drugo sovjetsko lastnino iz okrožij ZSSR, ki so bili začasno zasedeni. S pomočjo podpore iz vrst narodnih carnistov ter narodne liberalne stranke je poljedelska »akademija« silovito nasprotovala zakonu o agrarni reformi in je nato sabotirala izvedbo tega zakona, kolikor je le mogla.

Nacionalizacija češko-slovaške industrije

Praga, 19. jul. (Ass. Press) Pod predsedvom čekoslovaškega ministra za industrijo Lausmanna je imela svojo prvo sejo osrednja komisija za nacionalizacijo teške industrije. Imenovanih je bilo sedem pododborov, ki naj pripravijo potrebno zakonodajo. Vsak odbor se bo bavil z eno izmed panog.

Ministrski predsednik Fierlinger je v nagovoru na delavce Škodovih tovarn v Piznu dejal, da je končno treba nacionalizirati težko industrijo, banke in zava-

rovalnice, da se bo proizvodnja mogla kar najbolj razviti. Fierlinger je izjavil, da bodo Škodove tovarne izdelovale poleg dobrin za množice potrošnikov tudi orožje za novo čekoslovaško armado.

Razširjenje avstrijske vlade

Dunaj, 19. jul. (Un. Press.) Državni kancler dr. Renner je obvestil kabinetni svet, da je imenoval izrednega poslanika in opolnomočenega ministra Heinricha Windlerja za generalnega tajnika za zunanje zadeve.

OBVESTILA

ODLOK

Predsedstva Slovenskega narodno osvobodilnega sveta o postavitvi upravnika in članov odbora Denarnega zavoda Slovenije

Na osnovi čl. 35 in 36 Zakona o predsedstvu Slovenskega narodno osvobodilnega sveta o Denarnem zavodu Slovenije z dne 21. junija 1945 št. 83/Z. 6 (Ur. l. 110/II) ee na predlog ministra za finance Narodne vlade Slovenije

postavljajo: Za upravnika Denarnega zavoda Slovenije in za predsednika upravnega odbora Denarnega zavoda Slovenije: Anton Rogelj, dr. Vekoslav Polh, Simon Berlik, dr. Stane Pavlič, ing. Stane Oswald, Ljubljana, dne 18. julija 1945, štev. 147.

Za Predsedstvo Slovenskega narodno osvobodilnega sveta: Sekretar: FRANCE LUBEJ, I. r. Predsednik: JOSIP VIDAMR, I. r.

Navodila za prijavo invalidov na teritoriju IV. armije

- Uprava Invalidskega doma Trnovo v Ljubljani poziva ponovno vse invalide narodno osvobodilne borbe, aktiviste-invalide in invalide-žrte fašističnega terorja, da se čimprej pisмено prijavijo, kar naj pospeši tudi krajevni, odnosno kvartalni narodno osvobodilni odbor. Prijava je obvezna za vse invalide, naj bodo v bolnišnici, doma ali v službi.

Likvidacija razlik v prejemkih federalnih drž. uslužbencev za julij

Ker so se pojavili dvomi, pojasnjujejo iz ministrstva za finance, da je po okrožnici od 13. t. m., št. 675-I, treba starim uslužbencem, ki so služili že pred vojno, izplačati prejemke (oz. razliko) upoštevajoč njihove položajne skupine in period, poiskave po stanju z dne 1. aprila 1941. Izplačajo se jim pa prejemki po čl. 3 in 3 uredbe zvezne vlade od 20. IV. 1943, kar je v cit. okrožnici uvodoma jasno izraženo.

Otvoritev potniškega prometa na progi Boh. Bistrica — Sv. Lucija — Tolmin

V nedeljo 22. julija bo otvorilen reden potniški promet med Bistrico Boh., Jezrom in Sv. Lucijo — Tolminom. Dnevno redno bo vozil en par vlakov z odhodom iz Bistricje Bohinjke Jezro 10.10 in prihodom in Sv. Lucijo — Tolmin 11.25, ter s povratkom iz Sv. Lucije — Tolmin 14.34 in prihodom v Bistrico Boh. jez. 16.20. Iz Ljubljane ima zvezo za Sv. Lucijo — Tolmin vlak z odhodom iz Ljubljane 6.23 in s povratkom v Ljubljano 20.05.

Opozorilo čebelarjem

Ministrstvo za kmetijstvo v Ljubljani poziva vse tiste čebelarje, ki nameravajo prepeljati svoje čebele v ajdovo pašo, da mu sporoče do vključno 25. julija t. l. sledeče podatke:

- 1. Koliko čebeljih družin je prevažal v ajdovo pašo l. 1940 in kam! (Okrožje okraj, kraj, lastnik zemljišča).
- 2. Kje je najbližje ajdovo pasišče, kdo ga je doslej uporabljal, koliko čebeljnih družin bi imelo pašo!

3. Ali jih namerava postaviti na pasišče, ki mu je bilo dodeljeno leta 1939, oziroma 1940 in koliko panjev bi rad postavil na pašo?

4. Kam bi v danih razmerah najlaže sam postavil čebele v ajdovo pašo? Ministrstvo bo določilo čebelarjem v prvi vrsti najbližja pasišča, oziroma tista pasišča, ki so jih imeli leta 1939-1940, vendar pa ne bo pri tem moglo upoštevati čebelarjem iz krajev, kjer je jesenska paša (šeprav morda slabša kot drugod), ker se je treba zavedati, da ne smemo po nepotrebnem obremenjevati prometa. Čebelarji naj tudi upoštevajo, da pri prevozu čebel v ajdovo pašo ne bo drugih prometnih sredstev kakor železnice in vozovi.

Prijav, ki jih ministrstvo ne bo dobilo do 25. julija t. l. tudi ne bo moglo upoštevati.

Delitev moke za čas od 21. do 31. julija 1945

Ministrstvo za trgovino in oskrbo odreja, da prejmejo potrošniki v času od 21. do 31. julija 1945 po 250 gramov moke ali 300 gramov kruha na dan.

Poziv trgovcem in zadrugam

Trgovci in zadruge pozivamo, da se zglase danes dne 21. julija ob 7. ure dalje v Odešku za preskrbo, Novi trg št. 4-III, kjer prejmejo nakaznice za kvas. Potrošniki naj v teku jutri dneva kupijo pri svojih stalnih trgovcih obrok kvasa.

NATEČAJ

Državna babiška šola v Ljubljani sprejme 25 babiških učenk

- 1. v enoletni babiški tečaj, ki začne z rednim poukom dne 1. septembra 1945. Prosnje za sprejem je treba vložiti do 15. avgusta t. l. pri Upravi babiške šole v Ljubljani, Slajmerjeva ul. št. 3.
- 2. Pogoji za sprejem v babiško šolo: 1. Prosnjka ne sme biti mlajša od 18 in ne starejša od 30 let, kar dokáže s kristnim listom. 2. Biti mora doberga vedenja in politično neoporečna, kar dokáže s potrdilom KNOO.

Sprejem gluhenih otrok v gluhenišnico v Ljubljani

Z dovoljenjem ministrstva prosvete z dne 2. julija 1945 št. 192/III se bodo ob pričetku šolskega leta 1945-46 na prošnjo staršev ali njih namestnikov sprejemali v gluhenišnico v Ljubljani gluheni otroci - novinci in pouk. Pozor! Za sprejem so:

- 1. Gluhonemost otroka ali tolika stopnja gluhoste, da se otrok ne more solati v ljudski šoli in ne s poslušom naučiti glasovnega govora.
- 2. Izpolnjeno 6. leto starosti.
- 3. Primerna telesna in duševna sposobnost in zmoglost za izobrazbo.

Neželjska zdravniška dežurna služba od sobote dne 21. VII. t. l. opoldne do ponedeljka dne 23. t. m. do 8. ure zjutraj, vrši mestni zdravnik dr. Tatmšek Vinšo, Vrtca št. 12, tel. 22-22 (Brezničk).

V počastitev spomina 25 talcev, padlih 31. januarja 1944 v št. Vidu nad Ljubljano, se bo vršila v nedeljo 27. 7. 1945 ob 18 zvečer istostan žalna svečanost. Vabimo k obilni udeležbi!

Pozivl. V proizvodnem oddelku Rdečega križa Slovenije, Marjini trg 5 naj se javijo naslednje osebe ali njih svojci: Malner Franc, Medved Viktor, Kavelič Milan in Roberta, Piro Lucija, ing. Mirko Lah, Marguerite Franc, Rus Maja, Jakšič Jože iz Jablanice pri Hriški Bistrici.

Zveza živilske stroke — podružnica mersarhkih pomočnikov v Ljubljani sklicuje ustanovni občni zbor za soboto, t. j. 21. 7. 1945 ob 19.30 uri v mali dvorani Delavske zbornice, Copena ul. 1. prtljišče.

Koncert vojaške godbe. Danes, dne 21. VII. ob 7. uri zvečer priredi vojaška godba IV. Vojne Oblasti promenade koncert v Tivoliju.

Masovni sestanek probivalcev kvarta Sv. Jakob se vrši v soboto, dne 21. t. m. ob 8. uri zvečer na trgu Sv. Jakoba. Naslov predavanja je: Narodno osvobodilni odbori — osnova ljudske oblasti. Predava: lov. Dr. Lemeš.

Objava dljakom, ki bodo študirali medicino. Vsi dijaki in dijakinje, ki se mislijo jeseni vpisati na medicinsko fakulteto, naj se javijo v društveni pisarni (Vravor trg 4 med pol 8 do 9 zjutraj), kjer bodo dobili nadaljna pojasnila. — Društvo medicincev.

Podporno društvo železnih uslužbenčev in upokojencev v Ljubljani obvešča vse članstvo, da počuje od 1. VII. 1945 dalje zopet lahko kopje poslaval pred 6. IV. 1941. Prosimo vse članstvo da radno plačuje članarino.

Illični odbor Starega trga, kvart Šent-Jakob, priredi v nedeljo, 22. t. m. ob 20 v franciskanski dvorani miting z bogatimi umetniškimi sporedom. Sodelujejo člani Narodnega gledališča, Opera in Drama, Sramel »Ljubljana«, posebnost: Koroški narodni svadbeni ples Vstop prost. Prostovoljni prispevki so namenjeni žrtvam fašizma na našem jugu.

Opozorilo. Po in pred odhodom naše vojske iz »Bogoslovja« v Mariboru se je pojavilo v poslopju mnogo civilnega prebivalstva, odrasli in deca ki so odnesli različne predmete, nast državne imovine. Nekaj teh nepovračenih stvari nam je že poznanih, zato opozarjamo, ki so še ostali v roku šest dni takoj vrnejo sicer s bomo sami poiskali odneseno blago, ter proti krivcem podvzeli najstrožje ukrepe.

Rdeči križ Slovenije. Informacijski odsek, Ljubljana, Marjini trg 5, prosil vse internerance, ki so se vrnilli, da mu sporožijo imena onih tovarišev, ki so še ostali iz katerih kolih razlogov izven domovine ali so umrli v taboriščih; S tem nam boste olajšali informacije svojim.

Rdečemu križu Slovenije so darovali naslednji: Generalni vikariat za Belokraji no št. 4577; Neimenovana št. 120; Črne Terzija, Dobrunjo št. 10.000; Vidie Ivana, Sosota št. 400; Otni Narodna milica št. 249; člani Narodna milice din. 1.955 in 1.200; Ljutner Pavel v spomin pok. Santel Sašo din. 100; Pintar Angela za tisovski sklad »Vestnika« din. 200; Dojčeta Ruža, Ljubljana, Stari trg din. 100; Okrajni odbor RKS Tržič za tisovski sklad »Vestnika« din. 200; Jankec Fran v spomin pok. Klopčič Lajosa din. 200; Grum Jože za srečno vrnitev sina din. 50; Krvavni odbor OF št. Kasaš din. 110. Vsem darovalcem prisrčna hvala!

Z ozirom na miting katerega priredi Rajonski odbor v F. Siska, se v nedeljo 22. VII. 1945 podaljša svobodno kretanje do dveh ponoči.

Tajništvo zveze gradbenih delavcev in namestencev za Slovenijo v Ljubljani vabi vse člane pripravljajih in izvoljenih odborov podružnic te stroke, ki se nahajajo v Ljubljani, na posvetovanje, ki se bo vršilo v ponedeljek, dne 23. t. m. ob 5. uri popoldne v Delavski zbornici. Ker je posvetovanje važno, je udeležba obvezna.

Tajništvo zveze kemičnih delavcev in namestencev za Slovenijo v Ljubljani vabi vse člane pripravljajih in izvoljenih odborov podružnic te stroke, ki se nahajajo v Ljubljani, na posvetovanje, ki se bo vršilo v torek, dne 24. t. m. ob 5. uri popoldne v Delavski zbornici. Ker je posvetovanje važno, je udeležba obvezna.

Zveza delavcev in namestencev tekstilne in oblacišne industrije, Podružnica krojačev in krojačic v Ljubljani, obvešča vse članstvo, da se vrši ustanovni občni zbor podružnice v nedeljo, dne 27. 7. 1945 ob 8. uri zjutraj v dvorani Okrožnega urada na Miklošičevi cesti.

100 din za revne partizane poklanja Bela Iv. Bilka v spomin padlega dr. Samota Lovšena.

RADIO SVOBODNA LJUBLJANA

Dnevni spored za soboto 21. 7. 1945

7-7.15 Dvoje prediger: Beethoven: Egmont, Rossini: Očelo — 7.15-7.45 Napoved časa, poročila in objave — 7.45-8.15 Srbsko in bolgarske narodne pesmi — 8-8.15 Volitve na osvobojenem ozemlju leta 1944 — 8.15-9. Pester glasbeni spored — 12-12.15 Partizanske pesmi igra gov. Gregor — 12.15-12.30 Partizanski imajki — 12.30-13. Vojaške pesmi — 13-13.20 Napoved časa in poročila — 13.20-14. Koncert malega orkestra (plošč) — 18-18.15 Manager Kromar Janez: O zdravljenih rožah — 18.15-18.30 Komorni koncert: Mozart: Kvartet v F-duru — 18.30-19.30 Večer neznanih partizanskih pesnikov — 19. del — Uvodno besedilo bo govoril Filip Kalan — 19.30-19.40 Violina in klavir — 19.40-20. Tedenski politični pregled — 20-21. Simfonični koncert velikega orkestra Radia Ljubljane: (solist: prof. Anton Trost, dir.: Naffat — 1. Ipavec: Serenada za godalni orkester — 2. Rahmaninov: Klavirski koncert — e-molu — 3. Fjebich: Noč nad Karlštejnom — 21-21.30 Napoved časa, poročila in pregled tiska — 21.30-22. Žejkovo muhe — 22-22.15 Oddaja za tovaršve v taboriščih po Nemčiji — 22.15-22.30 Dnevnik Radia Ljubljane — 22.30-23. Koncert operne glasbe 23-23.30 Trio Radia Ljubljane — 23.30-24. Lahka glasba.

KINEMATOGRAFI

KINO UNION: Češki film »Vražji študent« in slovenski kulturni film »Vrba«, Predstavo ob 19.30 in 20.30 uri. KINO MATEJA: Francoski film »Edvard VII.« (Eminent cordiale). Predstava ob 17.30 in 20.30 uri. KINO SLOGA: Italijanski film »Vanina« basine po Stendhalovi noveli, ki ga fašistične oblasti niso dovolile predvajati; dodatok: sovjetski dokumentarni film »Osvoboditev Beograda«. Predstava ob 17.30 in 20.30 uri. KINO MOSTE: Sovjetski film »Ivan Groznic«. Predstava ob 20. uri. KINO KODELJEVO: Ameriški film »Moj Bill — matič in slovenski dokumentarni film »Ljubljana pozdravlja osvoboditelje«.

Državno gradbeno-fesarsko podjetje Jesenice, Gorenjska, sprejme takoj

več tesarjev in pom. delavcev, gradbenih mizarjev in nekaj vajencev

Javiti se v pisarni podjetja (prej Petkoš) Kralja Petra cesta št. 8.

Naročniki za »BORBO«

se naj prijavijo na: Uprava »BORBE« za Slovenijo, Ljubljana, Kopitarjeva 6 ali Miklošičeva 5.

Okrožni, okrajni in krajevni odbori, Partijski komitete, vse ustanove in uradi se opozarjajo, da bodo prejimali »Borbo« samo odslej prijavljeni naročniki. Naročnina se bo plačevala na čekovni račun.

Pridne roke naših kmečkih deklet in žena so pospravile zlato klasje

GROBOVI

Za večno nas je zapustil naš dragi, nepozabni mož, oče, brat in svak, gospod FRANC DOMANJKO restavratir in posestnik Slatina Radenci ki je po dolgi mukopolni bolezni, v 63. letu starosti, mirno v Gospodu zaspal. Pogreb predragega pokojnika se je vršil v Četrtek, dne 19. julija ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče pri Kapei, kjer je bil položen v rodbinsko grobnico. Radenci, dne 17. julija 1945. Alojzija Domanjko s hčerko Bojano Jožefa Holman, Alojzija Domanjko, sestri in ostalo sorodstvo.

PADLI ZA DOMOVINO

Globoko potni sporočamo vsem, da so bili dne 23. aprila 1944 po zaslugi domačih izdajalcev usmrčeni v Trstu v ulici Carlo Chega št. 12

MARIJA TURK rojena 21. oktobra 1920, sodelovala v narodnem osvobodilnem pokretu že leta 1942, njen brat

FRANCO TURK rojen 19. februarja 1915, bil je član Okrožnega odbora OF za Pivko in njegov brat

JOŠKO TURK rojen 18. aprila 1926, — učitelj. Vsi iz Hrenovic št. 41 pri Postojni. Njih izmučena trupla počivajo začasno v skupnem grobu v Trstu na pokopališču sv. Ane. Masža zadušnica se bo darovala v Hrenovicah pri fari dne 23. t. m. ob 6. uri zjutraj.

Globoko žalujemo: mati, oče, teta Nežka, brat Lojze z ženo Franco, Karlo, Edo, Janko ter sestra Milenka in ostalo sorodstvo.

Potni sporočamo vsem, da je bil 23. aprila 1944 po zaslugi domačih izdajalcev usmrčen v Trstu v ulici Carlo Chega št. 12

STANKO TURK star 23 let iz Hrenovic št. 57.

Bil je član okrožnega odbora OF za Pivko. Padel je za svobodo in boljšo bodočnost slovenskega naroda. Njegovo truplo počiva začasno v skupnem grobu v Trstu na pokopališču sv. Ane. Masža zadušnica se bo darovala v Hrenovicah pri fari dne 23. t. m. ob 6. uri zjutraj.

Zalujoci: mati, brata Alojz in Jakob, sestra Tonci z mozem Brankotom ter ostalo sorodstvo.

V evetu svoje mladosti je padel za svobodo dne 26. marca 1945 pri Rudnem v Selški dolini

GOLC IGNACIJ politidelegat v 1. bat. Skofjeloškega odreda Njegovo truplo počiva do prevoza na domače pokopališče na Rudnem.

Zaspil pri Bledu, dne 17. julija 1945. Zalujoci starši, bratje in sestra ter ostalo sorodstvo.

Za lepšo bodočnost slovenskega naroda sta darovala svoje življenje

DOMINIK CERAR umrl 5. 7. 1942 v taborišču Auschwitz in njegov brat

SLAVKO CERAR umrteljen 4. 12. 1941 v Begunjah na Gorenjskem. Domžale, dne 18. julija 1945. Globoko žalujoci svojci.

Za domovino je daroval svoje življenje moj mož, zlati očka

JANKO GREGORIČ Padel v septembru 1944 na Pohorju Naj mu bo lahka svobodna slovenska zemlja Zalujoci žena Jolca rok, Cerar, hčerka Estica, sinček Janeček in ostalo sorodstvo, Slovenjgradec, Domžale, Ihan.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo tužno vest, da je v maju 1944 padla za domovino

MIMICA STRLE partizanka-horka v Zavodni nad Šostanjem. Iška, Ljubljana, Kamnik, št. 7. 1945. Zalujoci starši, bratje, sestra in ostalo sorodstvo.

Za svobodo je padel naš edini sin, brat in nečak

LOVRENC NARobe — CIRIL partizan — komisar Skofjeloškega odreda Začasno počiva pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko. Naj mu bo lahka domača zemlja Podreča, Ruden, Kranj, Zagreb. Zalujoci starši, sestra in ostalo sorodstvo.

Za svobodo domovine je dal svoje življenje, star 19 let, naš nepozabni sin in brat

ŠPENDE ANTON — MARKO komandir — starjši vodnik Padel dne 9. aprila na Menini planini. Počiva na domačem pokopališču pri sv. Francišku v Sav. dolini. Okonina, dne 14. 7. 1945. Globoko žalujoci: Anton, oči; Marija, mati; Franc, partizan, Jožef, Alojz, bratje; Marija, Antonija, sestri.

Za srečnojšo, lepšo bodočnost slovenskega naroda so darovali svoje življenje

FRANC ROVŠNIK star 44 let, posestnik in tesar v Podvrhu pri Braslovčah. Padel novembra 1945 v Podvrhu;

ANTON ROVŠNIK star 46 let, pos. in miz. mojster na Gomilskem v Sav. dolini. Padel kot talec v celjskih zaporih marca 1944.

PAVLE ROVŠNIK star 33 let, mizarski mojster v št. Vidu nad Ljubljano. Ustreljen 27. maja 1944 v št. Vidu;

JOŽE ROVŠNIK kroj. mojster v Trbovljah, partizan dol. odreda. Pobit od črne roke v avgustu 1944 pri Sv. Križu pri Catežu.

Trbovlje, Podvrh, Gomilsko, št. Vid nad Lj.-dne 17. julija 1945.

Globoko žalujoci žene Ivanka, Terezija, Marija in Just in otroki, brata Ivan in Viktor ter ostalo sorodstvo.

Za svobodo je daroval svoje življenje moj dobri mož, skrbni oče, sin, brat in stric, gospod

FRANJO BALOH Padel je novembra 1944, star 40 let. Začasno počiva na Planini pri Sevnici. Trbovlje, julija 1945.

Zalujoci žena Gabrijea roj. Jerebčič; Stojan in Silvester, sinova; Sonja in Manca, hčerki; Marija, mati; Franc, oče; Matilda, sestra in ostalo sorodstvo.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo, da je padel, star 23 let, naš edini sin, brat, bratranec in nečak

AVSENIK IVAN — CRT kurir Padel je v borbi v Poljanški dolini 24. 9. 1944. Prepeljati smo ga 7. julija na farno pokopališče v Begunjah.

Zgoša, Dvorska vas, Spodnje Gorje. Globoko žalujoca mama, sestra Fanica, zaročenka Marica, teta Ana sestrična Heda in ostalo sorodstvo.

MALI OGLASI

SLUŽBO DOBE MLINARJE, vajene valjnih stolov in avtomatskih oljnih stiskalnic sprejme mlin in oljarna Franc Majdič, Vir-Domžale.

KUPIMO Kupimo dober PISALNI STROJ, pisarniške miže, stole, mižice za pisalne stroje ter omare. Ponudbe poslati na naslov: J u p o e t r o l j a - Javna skladišča.

ZAMENJAMO ZAMENJAM PAR TEŽKIH KONJ za smekov hode. — Mirje 1.

PRODAMO CEVLJARSKI STROJ »Singer«, za zgornje delo, dobro ohranjeno. Prodaj. Močnik Jožef, št. Pavel št. 6, postja Domžale.

POIZVEDBE ORTAR IGNAC je odšel v partizane novembra 1942. Ob razpadu Italije se je nahajal pri Gradnickovi brigadi. Sedaj se baje nahaja v okolici Ljubljane. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči na naslov: Ortar Miha in Nemškova Rutar pri Grahovem.

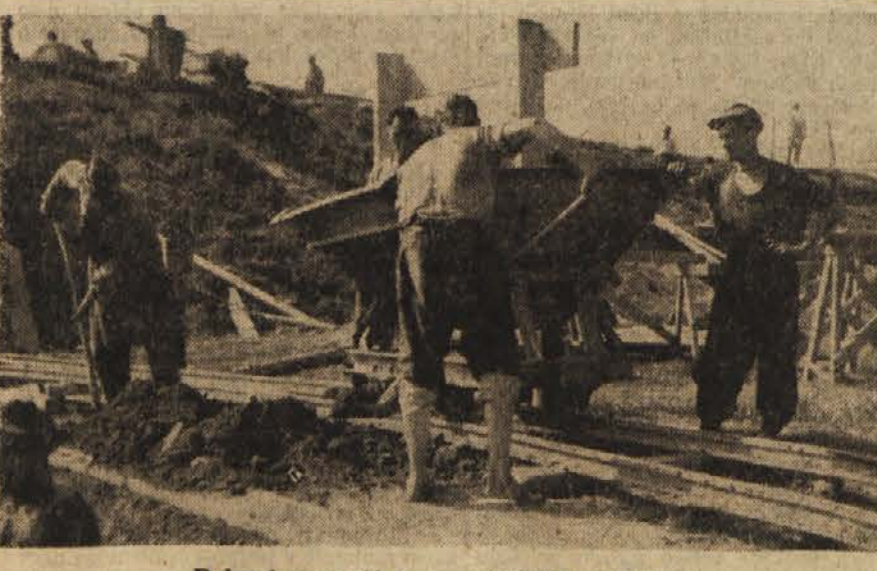
SLUŽBO IČEJO ABSOLVENT dopisne trgovske šole, zadržanih knjigovednih in prosvetnih tečajev, z večletno prakso kot obč. tajnik in knjigovodnja hranilnice in posojilnice, vešč nemšč. v govoru in pisavi, kakor tudi korešpondence in sesavljanja vešč. zaključkov, zeli primernega mesta v kakem javnem ali zasebnem podjetju. Poudrbe na ogj. oddelci »Ljudske pravice« po Sposoben. 1943

Oglašujte v »Ljudski pravici«!

Raznašalce (-ke)

za okraje Rožna dolina, Kodeljevo in Dravlje sprejme uprava »Ljudske pravice«

Smelo prijavljajte svoje zločine in zločince! Ustnice mučenih, poklanih in postreljenih žrtev so onemele, zato spregovorimo mi: smrt grobarjem slovenskega naroda!

Delavec popravljajo porušeni železniški tir